

TRENDS

IN ACCOUNTANCY

2015-2016

accountant

Zet de trend met de innovatieve advies App voor accountants

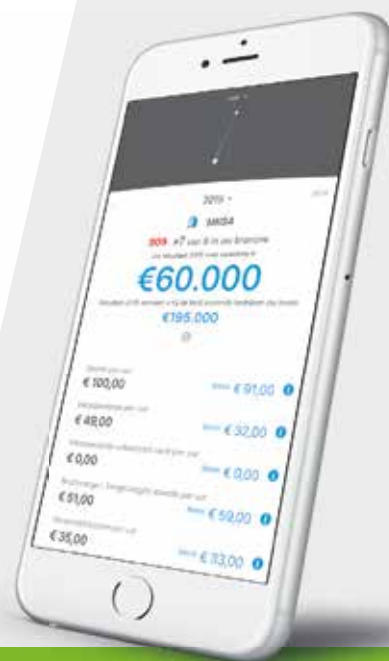

Help uw klant met relevante (branche)inzichten en doeltreffende adviezen;

De MKS app geeft u en uw klant direct inzicht in de relevante KPI's en een realtime vergelijking met de best scorende bedrijven in de branche. U brengt hiermee snel en effectief het verbeterpotentieel van uw klant in kaart. Vervolgens kunt u hen adviseren en begeleiden om hier succesvol invulling aan te geven.

Wat kunt u van de MKS app verwachten?

- Beschikking over waardevolle (benchmark) gegevens op KPI-niveau; uniek in Nederland.
- Een innovatieve en onderscheidende manier om uw organisatie te positioneren in de markt.
- Een analysetool om het verbeterpotentieel bij uw klanten inzichtelijk te maken.
- Perfecte acquisitietool om nieuwe klanten te werven en bestaande klanten te binden.
- Direct toegevoegde waarde voor uw klanten.

MANAGEMENT

KOMPASGROEP

Resultaat door inzicht

www.mks.tools

INHOUD

Voorwoord	4
OFFSHORING ACCOUNTANCY: ALLEEN BINNEN EIGEN FIRMA	7
Diverse bedrijven 'reshoren' eerder naar Oost-Europa of Azië 'ge-offshorede' productie weer naar Nederland. Een trend?	
FLEX-RA OP GLAD IJS	15
Steeds meer RA's beginnen voor zichzelf. Dit heeft geleid tot een flexibele schil van accountants waar kwaliteit moeilijk te herkennen is. Opdrachtgevers zijn kritisch en de risico's voor flex-RA's zijn groot.	
CIJFERS EN DATA ACCOUNTANTSBEROEP	23
1. Omzet branche	25
2. Fusies en overnames van accountantskantoren	26
3. Top 30 accountantskantoren Nederland	28
4. Omzetontwikkeling big four verdeeld naar services	30
5. Accountantsorganisaties: marktanalyse AFM	32
6. Verschuivingen binnen marktsegmenten: oob's en zorgmarkt	34
7. Top 30 accountantskantoren internationaal	38
8. Ledenaantallen NBA	43
9. Instroomcijfers NBA-praktijkopleiding	45
10. Onrechtmatig titelgebruik	49
11. Overzicht klachten Accountantskamer	51
12. Klachtencommissie NBA	53
13. Wwft-meldingen	54
14. Beloningsonderzoek	61
Colofon	64
Adverteerdersindex	64

VOORWOORD

Trends. De wereld is er vol van. Van echte trends, tijdelijke trends, schijntrends. En natuurlijk van vluchtige hypes waar je al snel niets meer van hoort. Die laatste zijn geen trends, maar vaak wel de vermakelijkste, althans voor wie kritisch kijkt en er oog voor heeft. In de echte wereld gaat het natuurlijk om de fundamentele trends. Om ontwikkelingen die doorzetten en de omgeving waarin we opereren veranderen - zij het vaak in net iets andere vorm dan verwacht, want voorspellen blijft moeilijk.

Trends in Accountancy verschijnt alweer sinds 2004-2005 en mag derhalve een blijvertje worden genoemd. Vaste ruggengraat van deze serie jaarlijkse publicaties is het 'harde' overzicht van fusies en overnames in de branche, de grootste kantoren, ledenaantallen, beloningen, en nog veel meer data en cijfers. Handig, inzichtelijk en hopelijk een waardevol naslagwerkje. Maar we werpen daarnaast ook regelmatig een blik op onderliggende algemenere trends die we als redactie waarnemen.

Zo presenteerden we In Trends in Accountancy editie 2014-2015 voorafgaand het overzicht van cijfers en data, zes volgens ons fundamentele trends in de accountswereld:

1. Accountants stappen uit de schaduw en worden steeds meer publieke figuren.
2. Internal auditors worden steeds meer voor vol aangezien.
3. De big four bouwen weer aan adviespraktijken.
4. De opmars van nieuwe technologie staat op kantelpunt.
5. Omzetestontwikkeling stagneert maar hangt sterk samen met kantooromvang en -type.
6. Verdere flexibilisering van arbeid in accountancy lijkt onvermijdelijk.

Zoals het echte trends betaamt ziet de wereld er een jaar later niet plotseling heel anders uit, dus we gaan dit in deze editie niet herhalen, ook al zijn er nog volop interessante ontwikkelingen te signaleren. Zo zal de impact van digitale kennisplatforms op professionele beroepen - zoals artsen, journalisten en advocaten - ook in de accountancy zijn invloed doen gelden. Aan oude kennismonopolies wordt gestaag geknaagd en dat vraagt om nieuwe oplossingen en richtingen. Welke, dat zullen we nauwlettend blijven volgen, met nuchtere blik natuurlijk.

Geen opsomming van trends dus in deze editie, maar wel richten we de schijnwerper op twee al langer spelende ontwikkelingen. Ontwikkelingen op het snijvlak van organisatie en arbeidsmarkt, waarvan nog niet helemaal duidelijk is hoe groot ze worden en hoe bestendig ze zijn, maar die wel een tastbare impact hebben.

Allereerst *offshoring*, het naar buiten de landsgrenzen verplaatsen van specifieke (productie)taken. In de industrie speelt dit al heel lang, in de dienstensector kwam het op gang toen de revolutie in informatie- en communicatietechnologie geografische afstand minder relevant maakte. Deze ontwikkeling raakt alle ledengroepen binnen de accountancy, zowel *in business* als in het openbaar beroep. In de industrie lijkt alweer een voorzichtige tegentrend waar te nemen. Nu de spectaculaire loonverschillen met voormalige goedkoopste eilanden als China, India en Oost-Europa langzaam beginnen af te nemen en de praktische nadelen dus relatief zwaarder gaan wegen, halen diverse ondernemingen in de 'maaksector' verplaatste productieonderdelen weer terug naar de oude vertrouwde Nederlandse omgeving.

In het artikel 'Offshoring accountancy: alleen binnen eigen firma' belichten we de offshoringstrend in de accountancy. Hoe groot is die trend, welke werkzaamheden worden wel en niet uitbesteed en waar naartoe? En wat zijn de hindernissen?

Een tweede artikel, 'Flex-RA op glad ijs', belicht een andere trend op het raakvlak van organisatie en arbeidsmarkt: de flexibilisering van arbeid in de accountancy. Trend 6 uit de editie van vorig jaar dus. Volgens sommigen zal die ontwikkeling doorzetten, maar er zijn ook kanttekeningen bij te maken, dus wij doen daarover geen harde voorspellingen. Maar dat het iets is om goed te volgen is duidelijk.

Het levert in elk geval *food for thought*. We wensen u veel leesplezier.

Tom Nierop
hoofdredacteur Accountant/Accountant.nl

Voldoening
halen uit
uw werk.

Daar draait
het om.

Plan nu een vrijblijvend gesprek
over uw carrièremogelijkheden.

Uitbesteden kent grenzen

Offshoring accountancy: alleen binnen eigen firma

Diverse bedrijven 'reshoren' eerder naar Oost-Europa of Azië 'ge-offshorede' productie weer naar Nederland. Een trend? Ook uitbesteden van relatief eenvoudig administratief of accountancywerk kent zijn grenzen. Grote accountantsorganisaties beperken dat dan ook merendeels tot hun eigen regio, en dan nog het liefst binnen de eigen firma.

Ronald Bruins

In 2009 zetten accountantsorganisaties de eerste stappen in offshoring, waarna in 2010 de trend vol doorzette. In Accountant van 2010 meldt Ernst & Young bij monde van Jaap Hetebrij, lid van het bestuur bij EY, nog dat bij zijn organisatie offshoring de pilotfase voorbij is. Deloitte reageert op eenzelfde manier. Het accountantskantoor verkent op dat moment de mogelijkheden voor uitbouw van offshoring. Daarbij moet duidelijk wel een onderscheid worden gemaakt tussen offshoring en outsourcing. Bij de eerste, door accountantskantoren geliefde variant, worden

‘De accountant moet niet vervreemden van de realiteit van vandaag.’

relatief eenvoudige en routinematige werkzaamheden in belastingadvies, consultancy en accountancy uitbesteed naar een buitenland. Bijvoorbeeld China of India. Dat gebeurt bij de big four veelal binnen het eigen wereldwijde netwerk, zodat de verantwoordelijkheid voor de werkzaamheden ook goed is geregeld. Outsourcing van werk naar derden is juist daarom minder populair. “Kwaliteit en het bouwen aan vertrouwen zijn topprioriteit bij de big four”, zegt advocaat Monique van Dijken Eeuwijk, advocaat en voorzitter van het Benelux sector team professional services firms bij NautaDutilh. Zij staat de big four regelmatig bij met advies, onder meer op het gebied van uitbesteden. “Daarnaast hebben ze de expertise en disciplines in huis die ze anders van een derde zouden betrekken. Dat ze opteren om uit te besteden binnen het eigen wereldwijde netwerk verbaast dan ook niet. Noem als voorbeeld de Wet toezicht accountantsorganisaties. Die legt de verantwoordelijkheid voor het doen uitvoeren van wettelijke controles bij de accountantsorga-

nisatie. Om deze verantwoordelijkheid goed te kunnen dragen, moet je blind kunnen varen op de afspraken die je maakt met een partij waarmee je samenwerkt.”

GEEN DOEL OP ZICH

Waar Deloitte en Ernst & Young niet terugkomen op vragen, geeft KPMG expliciet aan niet te willen reageren. PwC reageert wel, bij monde van Ilja Linnemeijer, binnen de assurancepraktijk verantwoordelijk voor innovatie en ICT. “Wel of niet uitbesteden is voor ons geen doel op zich. Het begint bij het vereiste dat je, om de kwaliteit te kunnen garanderen aan een cliënt van ons, werkzaamheden die je kunt standaardiseren ook daadwerkelijk standaardiseert. Op die manier kun je een bepaald kwaliteitsniveau naar de maatschappij toe garanderen. Het tweede punt is dat je sommige werkzaamheden, die niet de meest uitdagende zijn voor onze hoogopgeleide registeraccountants, bij specialisten elders kunt beleggen. Denk aan dataverzamelingen die in spreadsheets gezet moeten worden tot aan het maken van aansluitingen en het doortellen van jaarrekeningen. Nadeel is dat je dan een knip moet maken en dus inderdaad voldoende vertrouwen in de onderlinge afspraken moet hebben.”

‘Regelgeving ligt hopeloos achter op de werkelijkheid.’

PwC heeft een zogeheten *onshore delivery center in Nederland*, maar besteedt ook werkzaamheden uit in het netwerk naar het Poolse Katowice en Zuid-Afrika. “Per case bepalen we welke werkzaamheden het beste waar kunnen worden uitgevoerd. Taal is daarbij bijvoorbeeld een criterium. Werkzaamheden vanuit Nederland gaan eerder naar Zuid-Afrika dan naar India. Maar de →

RESHORING

Reshoring: veel meer dan anekdotisch bewijs is er (nog) niet voor.

Natuurlijk, Philips haalde de productie van scheerapparaten terug uit China, Neofos is weer terug in Zaandam en jachtwerf K&M bouwt weer in Friesland. En ook bedrijven als Capi Europe (tuinsierpotten) en Interfocus (houtkachels) haalden de krant met het weer naar Nederland verplaatsen van hun productie.

Maar dat wil nog niet zeggen dat er meer banen terugkomen naar ons land dan dat er worden uitbesteed. In Nederland deed het Financieele Dagblad samen met Nieuwsuur in 2013 onderzoek. Dat toonde aan dat tien procent van de bedrijven die hun werk naar offshore hadden gebracht, hun banen terughaalden naar Nederland. Vijf procent overwoog dit te doen. Geen grote trend dus, maar wellicht toch een voorzichtig signaal van veranderde afwegingen. Bedrijven die hun productie terughalen, hebben daarvoor verschillende motieven. Van onderstaande voorbeelden kunnen de eerste drie één op één worden overgenomen voor accountantsorganisaties:

1. Stijgende loonkosten in lagelonenlanden verkleinen het financiële voordeel.
2. De levertijd in eigen land is veel korter.
3. Er is meer goed opgeleid personeel.
4. Het bedrijf kan sneller ingrijpen bij problemen in het productieproces.

centers hebben ook ieder hun industrie-specialisme. Ook daar letten we op. Of kosten ook een issue zijn? Nee. Kwaliteit is belangrijker. De tijd die we hiermee besparen komt ten goede aan de ontwikkeling van ons niet-pluis-gevoel.”

WET- EN REGELGEVING

Vanwege technologie kunnen data in groten getale makkelijker over grenzen reizen. Die trend maakt dat werkzaamheden makkelijker zijn uit te besteden. “Dat is niet een trend van de accountancy alleen, maar van iedere professionele serviceorganisatie”, stelt Linne-meijer. “Je kunt dus ook makkelijker pieken in de belasting van de organisatie opvangen.” Grenzen aan uitbesteden worden daarbij eerder bepaald door wet- en regelgeving, dan door wat technologisch gezien allemaal

‘Uitbesteding in het eigen netwerk, waarin gelijklopende standaarden worden gehanteerd en vergelijkbare wet- en regelgeving, geniet de voorkeur.’

mogelijk is. “Zo mag een onder toezicht staande organisatie geen werkzaamheden of bedrijfsprocessen uitbesteden als dat het toezicht van de AFM belemmert”, zegt Dijken-Eeuwijk. Daarnaast mag de offshoring ook niet dermate ver gaan dat activiteiten worden uitbesteed, waardoor relevante informatie

over risicomangement niet of niet tijdig beschikbaar is.

“Maar ook de beruchte Patriot Act in de Verenigde Staten de recente afluisterschandalen, de discussies over de zogenaamde Safe Harbour Principles en de Europese Data Protectie Verordening van de Europese Unie (zie kader) hebben de nodige impact.” Van Dijken Eeuwijk: “Deze ontwikkelingen triggeren dat data meer en meer binnen in de eigen regio, bijvoorbeeld Europa, Azië of Noord-Amerika, van accountantsorganisaties blijven. Logisch, want in de VS kijkt de Amerikaanse overheid mee in data en kunnen data door het daar geldende juridische systeem makkelijker en sneller op straat komen te liggen. Ook de Europese Data Protectie Verordening heeft een enorme impact. Per overtreding kan een bedrijf een boete krijgen van vier procent van de wereldwijde omzet. Als het kan, houden accountantsorganisaties, ook die in Nederland, de werkzaamheden die ze uitbesteden dan ook het liefst in Europa. En dan *within the firm*.”

DATA-ANALYSE NIET TEGEN TE HOUDEN

Dat mag dan zo zijn, de trend van big data en data-analyse is niet tegen te houden, stelt Linnemeijer. “De accountant moet niet vervreemden van de realiteit van vandaag. De trend van big data maakt dat we, aan de hand van grote hoeveelheden gegevens in een branche, een beter vergelijk kunnen maken en dus ook fouten in de jaarrekening met behulp van ICT kunnen opsporen. Dat

maakt de controle vele malen beter, waardoor de accountant hier in Nederland zich nog meer kan focussen op zijn professionele oordeelsvorming.”

Regelgeving beweegt zich een andere kant op en ligt daarmee hopeloos achter op de werkelijkheid, vindt Linnemeijer. “Na standaardisering van werkzaamheden, zullen

‘Een onder toezicht staande organisatie mag geen werkzaamheden uitbesteden als dat het toezicht van de AFM belemmert.’

werkzaamheden gradueel worden vervangen door zelflerende systemen. Daar zouden toezichthouders, regelgevers en de NBA over in gesprek moeten zijn.”

Van Dijken Eeuwijk sluit daarbij aan. “Big data en data analyse *are here to stay*. Het is interessant om te bekijken welke aanvullende randvoorwaarden overheden moeten creëren om data en de privacy beter te beschermen terwijl ze tegelijkertijd de kansen die big data en data analytics bieden niet teniet te doen.”

LIEFST EIGEN RISICO

Van grootscheepse reshoring lijkt in de accountancy geen sprake, constateert Van Dijken Eeuwijk vanuit haar praktijk. Data en →

EUROPESE DATA PROTECTIE VERORDENING

In december 2015 stemden het Europees Parlement, de Europese Commissie en de Europese Raad in met de nieuwe Europese Data Protectie Verordening. Deze wordt het voorjaar van 2018 in alle EU-lidstaten van kracht.

Doelstelling is harmonisatie van alle regelgeving in de EU over de bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer van individuen. De Verordening vervangt de huidige dataprotectierichtlijn en bewerkstelligt volgens Monique van Dijken Eeuwijk (Nauta Dutilh) door haar directe werking daadwerkelijk harmonisatie. "Het concept van accountability staat centraal: het slechts op papier voldoen aan de regelgeving volstaat niet. Privacy moet tot in de haarvaten van de ondernemingen worden ingevoerd, omhelsd en uitgedragen."

De boetes voor overtreding zijn fors. Ze kunnen tot vijf procent van de jaaromzet bedragen en kunnen per overtreding cumulatief worden opgelegd. De *privacy by default and by design-eis* verplicht bedrijven gegevensbescherming tot integraal onderdeel van hun bedrijfsvoering

en dienstverlening te maken. Dat geldt dus ook voor accountantsorganisaties. In hun stelsel van kwaliteit is ook in de relatie tussen accountant en cliënt. Ondernemingen moeten een onafhankelijke *data protection officer* aanstellen. Ook ondernemingen met een hoofdkantoor buiten de EU die hier activiteiten uitvoeren of gedrag van EU-burgers volgen, zijn onderworpen aan de Verordening. Data kunnen vanaf 2018 niet meer uit de EU worden getransporteerd. Er kan van buiten de EU geen toegang meer worden verkregen zonder dat een rechthebbende toezichthouder daarvoor toestemming geeft.

Er komt ook een *right to be forgotten*. "Dat is het recht om persoonlijke gegevens uit bestanden te laten verwijderen." Verder ontstaat er (in Nederland per 1 januari 2016) ook een plicht tot het melden van datalekken.

uitbestede werkzaamheden blijven over het algemeen in het netwerk en het liefst vanwege wet- en regelgeving in de eigen regio. De reden is logisch: de accountantsorganisatie is verantwoordelijk voor het uitvoeren van wettelijke controles en daarnaast voor zijn stelsel van kwaliteit en kwaliteitsbeheersing. Uitbesteding van activiteiten in het eigen netwerk, waarin gelijklopende standaarden worden gehanteerd en waarbinnen veelal vergelijkbare wet- en regelgeving van toepassing is, geniet dan de meeste voorkeur.

De accountantsorganisatie die dat uitgangspunt hanteert, zal zijn werkzaamheden niet te ver buitengaats willen beleggen. Vraag is wel of de trend van big data daarin een kentering brengt. Want daarmee reizen gegevens- of wet- en regelgeving dat nu wil of niet - sowieso heen en weer over de gehele aardbol. Het wordt volgens de deskundigen in elk geval tijd om daar passende wet- en regelgeving bij te krijgen. ←

RADAR
software®

Het enige en innovatieve CRM-pakket
voor de Nederlandse accountant

www.radarsoftware.nl

Flex-RA op glad ijs

Steeds meer RA's beginnen voor zichzelf, gelokt door het vele werk bij accountantskantoren, de vrijheid en de goede verdiensten. Dit heeft geleid tot een flexibele schil van accountants. Opdrachtgevers zijn kritisch en de risico's voor flex-RA's zijn groot. Volgens sommigen zal de flexibilisering van de accountancy doorzetten.

Henk Vlaming

Accountantskantoren die nog dit voorjaar freelance RA's willen inschakelen voor hun auditteams, hebben geen ruime keuze meer. De zzp'ers zijn bijna allemaal bezet. Dat is tenminste het beeld dat gespecialiseerde intermediairs op de arbeidsmarkt schetsen. "Inderdaad is het soms behoorlijk zoeken om een geschikte zzp'er te vinden", aldus Stephen Renken van Robert Half, een wervingsbureau voor de financiële sector. "Dat komt enerzijds door de groeiende vraag naar zelfstandige accountants en aan de andere kant doordat de goede accountants vaak vol zitten met opdrachten."

In de accountantskantoren klinkt de bevestiging: wie goede freelance accountants zoekt, moet er snel bij zijn. "De inhuur van losse krachten hoeft geen probleem te zijn, als je er maar tijdig mee begint", zegt Jacco Euser, hoofd recruitment van Deloitte.

EY legt ze vrijwel direct na het voorjaar vast voor de volgende piekperiode. "Na afloop van de drukke periode zetten we evaluaties uit bij de engagement managers voor wie is gewerkt", zegt woordvoerder Jhorna Erkens van EY. "Goede performers proberen we al weer voor volgend jaar vast te leggen."

Sinds een paar jaar zijn de zelfstandige RA's niet meer weg te denken uit de accountantskantoren. De big four schakelen er jaarlijks tussen de vijftig en zestig in per kantoor, ter versterking van de auditteams. Bij middelgrote kantoren is dat hooguit de helft. Hoe kleiner de kantoren, hoe kleiner ook het aantal freelancers dat wordt ingeschakeld.

DUIZEND

De flexibilisering van de arbeidsmarkt voor accountants is op gang gekomen door strengere regelgeving over controlekwaliteit. Die hebben geleid tot een grotere vraag naar accountants. Vanuit kostenoverwegingen vangen veel kantoren de piekdrukke gedeeltes op met tijdelijke krachten. "We huren alleen mensen in die controle-ervaring hebben, soms voormalige EY'ers", zegt Erkens van EY.

Deze flexvraag heeft geleid tot een stijging van het aantal zelfstandige RA's, zo analyseren arbeidsmarktspecialisten. "De uitstroom van talent uit accountantskantoren betrof een jaar of vijf geleden nog overwegend accountants met tien tot vijftien jaar werkervaring", zegt Mike Korenvaar van HeadFirst, een intermediair op de financiële arbeidsmarkt. "De zware werk- en regeldruk was een belangrijke reden voor de uitstroom. Een aantal van hen vestigde zich als zelfstandig accountant. De laatste tijd zien we dat ook steeds vaker gebeuren met mensen die net van de opleiding tot accountant af komen. Het capaciteitstekort bij de kantoren loopt hierdoor op."

Intermediairs schatten de totale hoeveelheid freelancers op duizend, hoewel niemand het aantal zeker weet. Een deel van de uitgestroomde RA's verhuurt zichzelf in het drukke seizoen aan accountantskantoren om te helpen bij de audits. "Ze zijn volwaardig lid van een auditteam", vertelt Euser hoofd van Deloitte. "De grotere teams hebben er soms een of twee. Ze worden ingeschakeld voor het controlewerk, maar nooit op het niveau van director of partner."

PROFESSIELE ONTWIKKELING

Daarnaast zetten kantoren freelancers in voor andere taken, zoals interimwerk. Van de vijftig zzp'ers die PwC jaarlijks inhuurt, worden er veertig ingezet voor ondersteunende werkzaamheden. Verder verhuren freelancers zich aan bedrijven, overheden en andere instellingen voor een keur aan financiële werkzaamheden, variërend van projecten tot samenstelwerkzaamheden.

"Ze verhuren zichzelf voor zeventig tot tachtig euro per uur als controlerend accountant", zegt Ivo van Lierop (RSG Finance). "In het busy season draaien ze zo'n tweehonderd uur per maand. In vijf maanden hebben ze een goed jaarinkomen verdiend. In de rest van het jaar kunnen ze nog prima bijverdienen, tot omzetten van wel 120.000 euro." →

'Ik neem nu zelf de beslissingen, die ik ook zelf uitvoer, ik krijg er energie van.'

WIM KRECHTING

Leeftijd	48
Titel	RA
Freelance sinds	2014
Werkte bij	Belastingdienst, NIBC

“Overheden, semioverheidsinstellingen en financiële serviceproviders roepen mijn hulp in bij wetswijzingen over bijvoorbeeld aanbestedingen en verantwoording. Vaak word ik ingeschakeld in de fase die voorafgaat aan de boekencontrole. Zo heb ik recent voor een van mijn klanten een controlememorandum opgesteld. Dat kun je alleen als je zelf accountant bent omdat je wederpartij dat ook is.

De titel van RA heb ik altijd aangehouden, ook al werkte ik nooit bij een openbaar accountantskantoor. De vraag naar RA's was destijds klein. Als zelfstandige profileer ik mij ook nu als accountant. Ik ben dat en ik werk ook als een accountant.

Accountancy geeft me de vaardigheden voor het oppakken en oplossen van problemen. Als werknemer heb ik dat meer dan twintig jaar gedaan, met zeer afwisselend werk, van risk management en governance tot internal audit. Juist door die variatie miste ik echter richting. Uit persoonlijke belangstelling ben ik mij gaan verdiepen in ISAE 3402, de standaard

voor outsourcing. Tot ik besepte dat ik zo gespecialiseerd raakte, dat ik er als zelfstandige meer mee kon bereiken dan voor mijn werkgever. Vanaf dat moment moest ik alles zelf doen, van het werven van klanten tot het onderhouden van kennis. Mijn visitekaartjes zijn de twee boeken die ik heb geschreven over ISAE 3402 en de succesprincipes van outsourcing.

Als zelfstandige is het nu hollen of stilstaan, met een horizon die korter is dan ik ben gewend. Toch vind ik dat geen probleem, want ik ben het gewend om uit mijn comfortzone te treden. Zo heb ik voor de Belastingdienst tal van bedrijven bezocht om boeken te controleren. Ik ben erom bedreigd, ik ben voor de rechter gesleept. Dat is het belangrijkste verschil met werken voor jezelf. In loondienst is je werk onderdeel van de beslissingen die anderen nemen. Als zelfstandige neem ik nu zelf de beslissingen, die ik ook zelf uitvoer. Dat voelt allerminst als onzekerheid. Integendeel, ik krijg er juist energie van.”

‘Langer werken is nu mijn eigen keuze.’

SOENITA LALOE

Leeftijd	43
Titel	moet opleiding voor AA nog afronden
Zelfstandig sinds	2005
Werkte bij	big four-kantoor

“Teder jaar huurt een groot kantoor mij in het busy season in om te helpen bij de audits. De rest van het jaar doe ik samenstelopdrachten, interne controle en financiële coördinatie bij bedrijven. Hetzelfde werk dat ik vroeger deed toen ik nog bij PwC werkte. Daar deed ik audits voor de overheid, ik werd gedetacheerd, ik zat in de samenstelpraktijk voor mkb-bedrijven. Het verschil is dat ik mij als freelancer vrijer voel dan toen ik in loondienst werkte. Ik ben niet meer verplicht om overwerk te doen, langer werken is nu mijn eigen keuze. Ik kan vakantie nemen wanneer ik wil, busy season of niet. Het is bovendien heel helder wat de klant van mij verlangt. Had ik vroeger een tevreden klant, dan betekende dat niet automatisch dat ook mijn werkgever tevreden

was. Daarnaast is het financieel aantrekkelijk. De keerzijde is dat ik als freelancer financieel meer risico loop dan een werknemer. Drie maanden, dat is het langste dat ik als freelancer op de bank heb gezeten. Dat is te overzien, maar zekerheid heb ik nooit. Daarnaast is het moeilijk om als freelancer mijn opleiding voor AA af te ronden. De opleiding heb ik doorlopen, op de stage na. Die had ik bij PwC kunnen doen, maar dan had ik nog drie jaar in dienst moeten blijven. Verder ben ik zelf verantwoordelijk voor het onderhouden van mijn kennis. Ik lees veel vakliteratuur en ik volg cursussen. Maar het vak is heel breed, daarom wil ik mij specialiseren. Ik overweeg risk management en compliance. Het onderwerp ligt me en ik kom er bij klanten veel mee in aanraking.”

“Ik was kantoorvoorzitter, verantwoordelijk voor klanten in het mkb, voor ons personeel. Onze omzet nam toe, maar toch wilde ik andere dingen proberen. Een gevoelskwesitie was het, maar wat ik precies wilde wist ik nog niet. Ik ben freelancer geworden om mijn eigen keuzes te kunnen maken en uitdagende projecten te doen voor kantoren en in het bedrijfsleven. Het toevoegen van waarde aan een onderneming als business controller wordt mijn volgende uitdaging. Natuurlijk bepaal ik als freelancer niet volledig mijn eigen werk, je wordt ingezet al naar gelang de vraag. Ik werk nu bij een van de big four als manager audit. Voor een landelijk mkb-kantoor ben ik bezig met compliance. Mijn derde klant is een lokaal accountantskantoor en geef van daaruit onder anderen adviezen aan een start-up.

Aanvankelijk vond ik het toch wel wat moeilijk om freelance te worden, want ik moest loslaten wat ik in tien jaar had opgebouwd. Maar mijn ontwikkeling is er wel door in een stroomversnelling geraakt. Ik kwam in andere organisaties, ontmoette nieuwe collega's en deed ander werk. Ik bezoek netwerkbijeenkomsten en ik volg cursussen die opdrachtgevers aanbieden. Ook heb ik andere vaardigheden aangeboden. Zo communiceer ik nu veel vaker in het Engels en wordt betrokken bij IFRS en SOx-vraagstukken. Het grote bezwaar tegen mijn werk als freelancer is dat het allemaal van voorbijgaande aard is. Je voegt wat toe en gaat weer verder, je bouwt niet duurzaam iets op. Ik wil dit een aantal jaren doen en dan ergens landen waar ik voel dat het goed is en waar ik kan bouwen aan iets moois.”

EMILE ELZINGA

Leeftijd	39
Titel	RA
Zelfstandig sinds	2015
Werkte bij	Accon avm

‘Ik wil dit een aantal jaren doen en dan ergens landen.’

Behalve het geld lonkt ook de vrijheid, zegt Piet Jan Boringa van bureau Alterim. In plaats van het knellende keurslijf voor het kantoor is er nu ruimte voor zaken als een wereldreis of een kleine sabbatical. Maar voor de professionele ontwikkeling is het zelfstandig ondernemerschap volgens hem een afrader. “Wil je doorgroeien naar het niveau van director, dan moet je bij een kantoor in dienst blijven. Als buitenstaander krijg je geen tekenbevoegdheid. Interessante en vertrouwelijke projecten gaan naar de accountants in vaste dienst. Bij bedrijven word je ingezet voor financieel productiewerk. Tegelijk moet je ervoor zorgen dat je niet te lang weg blijft uit de audit. Ben je langer dan een jaar uit de audit, dan kost het heel veel energie om je weer in te werken.”

INHUUR ZZP'ERS DOOR DE TOP 5

PwC	50
Deloitte	50-60
EY	60
KPMG	65
BDO	25

TRAINING EN SELECTIE

Voor accountantskantoren en arbeidsbemiddelaars is het lang niet altijd duidelijk welke bagage de flex-RA's meenemen. Ze hebben dan ook strenge selectieprocedures voor de freelance accountants. “Net zoals bij sollicitatieprocedures worden de freelancers voor aanvang aan een intelligentie- en persoonlijkheidstest onderworpen om vast te stellen of ze voldoen aan de kwaliteitseisen die wij ook aan onze medewerkers stellen”, zegt Evi van den Oever van BDO.

Waar kantoren ook scherp op letten is integriteit en onafhankelijkheid en de ontwikkeling die de freelancers hebben doorgemaakt als zelfstandigen. “Hebben ze zich nadat ze zijn gaan freelancen blijvend weten te ontwikkelen”, zo formuleert Agnes Koops, directielid van de accountantspraktijk van PwC, de behoedzaamheid. “Hoe gaat iemand

om met dilemma's rondom integriteit?

De ruzzak bepaalt uiteindelijk of, en zo ja op welk niveau iemand wordt ingezet.”

Freelancers die door de ballotage zijn gekomen, kunnen rekenen op coaching en zelfs opleidingen. “Voor iedereen geldt dat we altijd starten met een aantal dagen training”, zegt Jhorna Erkens van EY. Wie de verwachtingen desalniettemin niet waarmaakt, staat weer snel op straat. “Mocht iemand ondanks zorgvuldige selectie toch niet voldoen, dan nemen we snel afscheid. Gelukkig hebben we dit de afgelopen jaren maar een heel enkele keer hoeven doen.”

'NOODZAKELIJK KWAAD'

Is er een eenmaal een betrouwbaar netwerk van freelancers, dan wordt dat gekoesterd.

“We beschouwen freelance accountants als reguliere medewerkers”, zegt Koops (PwC).

“Ze ervaren het als positief dat ze worden opgenomen als volwaardig lid binnen teams. Maar liefst zeventig procent komt voor een tweede of derde keer terug.”

Toch twijfelen arbeidsmarktdeskundigen of de flexibilisering van de accountancy doorzet. Bij sommige kantoren krimpt de vraag naar freelance accountants alweer. Zo schakelde KPMG afgelopen boekjaar al minder zzp'ers in dan in het jaar ervoor. Door het afstoten van de samenstellpraktijk is er meer personeel beschikbaar voor de audits. Ook PwC voorziet een teruglopende vraag naar zzp'ers. “Die zal eerder naar minder dan naar meer tenderen”, aldus woordvoerder Koen Jonker. “Zeker als we onze werkzaamheden in de toekomst beter kunnen spreiden over het jaar.”

Voor het gemiddelde accountantskantoor is de flex-RA een noodzakelijk kwaad, zo vat Piet-Jan Boringa het sentiment samen.

“Gelukszoekers die niet investeren in hun carrière en die weer snel een baan zoeken als het economisch getij keert. Inhuren doen ze als het ware met de knijper op hun neus. Kantoren kunnen er niet omheen, maar ze zijn er ook nog niet helemaal aan gewend.” ←

PE opleidingen voor ondernemende accountants

MKB Cursus & Training is een door NBA en CEDEO erkende PE opleider voor accountants. Het PE programma omvat onderwerpen die relevant zijn voor het functioneren binnen de eigen organisatie en die de adviesfunctie naar relaties ondersteunen. Het praktijkgehalte van de trainingen is erg hoog. U leert niet alleen van de cursusleider, maar ook van de andere deelnemers. Wat je vandaag leert, pas je morgen toe!

Algemeen management	20 PE uren
Effectief leidinggeven	20 PE uren
Coachend leidinggeven in de praktijk	10 PE uren
Personeelsgesprekken	10 PE uren
Time management	10 PE uren
Resultaatgericht vergaderen	5 PE uren
Arbeidsrecht	5 PE uren
Werving en selectie	5 PE uren

Meer weten? www.mkbct.nl/acc

MKB Cursus & Training
Malietoren
Bezuidenhoutseweg 12
2594 AV DEN HAAG
(015) 21 91 390
info@mkbct.nl

Waar haalt u uw inspiratie vandaan?

Wij maken onze producten voor én met onze klanten. Stel uw vragen en deel uw ideeën op ons nieuwe persoonlijke platform: Nextens Connect.

Persoonlijk contact met onze klanten vinden wij belangrijk. Want met uw input maken wij Nextens steeds beter. Daarom hebben we nu een plek gecreëerd waar u al uw vragen aan ons kunt stellen en uw ideeën met ons kunt delen. Een plek die we ook gebruiken om u te inspireren met boeiende artikelen en blogs van onze Nextens-experts. Die plek heet Nextens Connect.

Op Nextens Connect kunt u terecht voor:

> Nieuws, Inspiratie, Blogs

> Kennismaken met de mensen achter Nextens

> Deel uw vragen en ideeën met ons en met andere gebruikers

Ga naar [Nextens.nl/Connect](https://www.nextens.nl/Connect) en sluit u aan!

! Elsevier Nextens gaat binnenkort verder als Nextens

Cijfers en data accountantsberoep

Suppletie-aangiftes

Werkzaamheden in stappen indelen

Werkzaamheden aan teams toekennen

Beheer en organiseer al uw OB-, ICP- en suppletieaangiftes op één plek!

Klanten snel op de hoogte stellen

Eenvoudig een SBR-rapport versturen

Alerts voor al uw geplande werkzaamheden

Werkzaamheden plannen en inzien

King Aangifte Dashboard

Een krachtige beheerstool voor alles wat met de SBR-aangiftes van uw kantoor te maken heeft.

Een nieuwe kijk op uw business

king.eu

Het **Actuarieel Instituut (AI)** biedt financiële professionals, werkzaam bij of voor verzekeraars, een compacte leergang aan waarin de financiële basistechnieken voor Solvency II en de link tussen de formele regelgeving en de berekeningen centraal staan.

Doelgroep Controllers, accountants, maar ook investor relations professionals en beleggers.

Doel U krijgt een overzicht van de kwantitatieve elementen in Solvency II die voor verzekeraars van belang zijn.

Werkwijze Naast theorie gaat u, aan de hand van een gestileerde verzekeraar, in een aantal workshops concreet aan de slag met verschillende technieken.

Startdatum 17 mei 2016

Kosten € 1.550,-
Deze leergang is ideaal voor In company. Vraag vrijblijvend een offerte op maat aan.

Informatie Voor meer informatie over de leergang of de In company mogelijkheden kunt u contact opnemen met Severina Grotenhuis, T 030-6866150 E severina.grotenhuis@ag-ai.nl

Inschrijven? Ga naar www.ag-ai.nl/leergangen

LEERGANG SOLVENCY II VOOR FINANCIALS BIJ VERZEKERAARS

Actuarieel Instituut

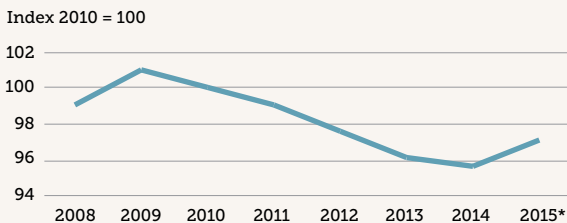
1

OMZET BRANCHE

Accountants zagen hun omzet in 2015 voor het eerst in zes jaar weer toenemen. De branche boekte 1,8 procent meer omzet dan een jaar eerder, zo blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Dat was vooral te danken aan een erg goed vierde kwartaal. De omzet van accountants, belastingadviseurs en administratiekantoren viel toen 4,8 procent hoger uit dan in dezelfde periode in 2014, de grootste omzetgroei in zeker zeven jaar. Het omzetniveau bevindt zich nog wel 4,1 procent onder dat van 2009, toen de periode van krimp werd ingezet.

ING Economisch Bureau constateert in haar laatste sectorrapport over de zakelijke dienstverlening (april 2016) dat de aanhoudende vraag naar advies de drijvende kracht is achter de groei in die branche. Ook accountantskantoren profiteren daar van. De bank verwacht voor 2016 door de groeiende economie en aantrekkende bedrijvigheid een omzettoename van 2 procent. De klantenbasis wordt groter en de advisering kan verder uitgebreid worden.

Omzet accountancy, administratie e.d.

* voorlopige cijfers

bron: CBS

2

FUSIES EN OVERNAMES VAN ACCOUNTANTSKANTOREN

Het aantal in 2015 in de media aangekondigde fusies en overnames van accountantskantoren was ongeveer gelijk aan het jaar daarvoor. Adviesbureau Full Finance, dat in zijn jaarlijkse onderzoek naar de fusie- en overnamemarkt in de accountancy ook fusies en overnames van advies- en administratiekantoren meeneemt, verwacht dat het aantal transacties in 2016 ongeveer gelijk zal zijn aan 2015.

Daarnaast constateert Full Finance een lichte stijging van de betaalde goodwill. Het bureau verwacht echter niet dat dit een teken is van een trendbreuk. Op de middellange termijn zal de trend van dalende prijzen zich alleen maar voortzetten.

Hierna een overzicht van fusies, overnames en samenwerkingen van Nederlandse accountantskantoren waarover is bericht in de media.

FUSIES EN OVERNAMES 2016

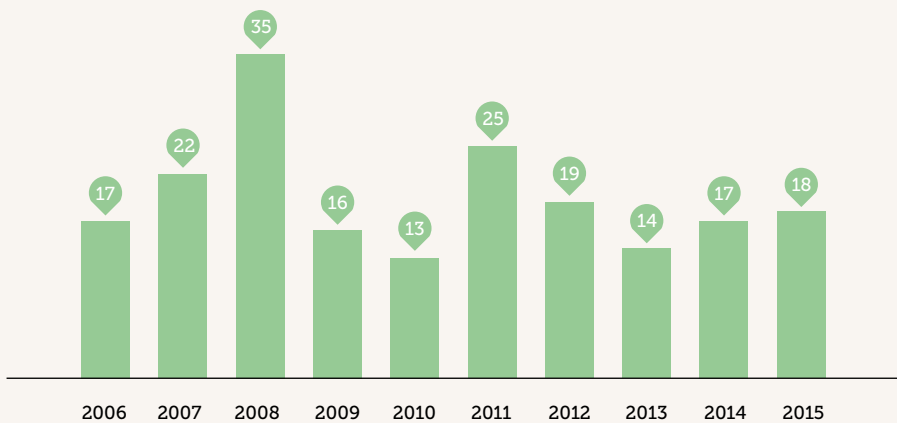
- YKV en Lansigt fuseren
- VWGNijhof en Jongejan gaan samenwerken
- Vermetten en De Wolf & Partners fuseren
- Inventive, Trivium en Van Lieshout & van de Griendt fuseren
- Hermans & Partners accountants en adviseurs neemt Accountantskantoor Kok over
- Stolk gaat samen met DRV
- Fusie Luxemborg & De Kok en Verspeek & Mutsaers

FUSIES EN OVERNAMES 2015

- Accon avm neemt AccSal Accountants en Salarisspecialisten over
- Accountantskantoren Van Elderen en KRC fuseren
- Fusie Zandstra Accountants en Van Lonkhuizen & Van Oosten
- Fusie Hoek en Blok en Maes Accountants en Adviseurs
- B&L, Kester & Partners en Ruitenburg fuseren
- HLB Van Daal en Partners Oss sluit zich aan bij Brabant Accountants en Belastingadviseurs
- Hills accountants en adviseurs en M.R.A. Klep Registeraccountant samen verder
- Stolk wil aansluiten bij DRV

- KroeseWevers neemt kantoor Deloitte in Enschede over
- Verzelfstandiging BDO-vestiging Den Helder
- Mkb-praktijk KPMG verder als 216 Accountants
- Amersfoortse partners BDO nemen vestiging over
- EMO sluit zich aan bij De Beer
- DRV neemt Allround Accountancy en Oosterwijk Belastingadvies over
- Phidra Accountants & Adviseurs en AFM Consultancy samen verder
- Blömer lid van HLB Nederland
- Baker Tilly Berk en TweeDee nemen Nijhof Groep over
- Accon avm neemt Berndsen Van de Beek & Partners over

Fusies, overnames en samenwerkingsverbanden van accountantskantoren (in de media aangekondigd)

bron: Accountant.nl

3

TOP 30 ACCOUNTANTS- KANTOREN NEDERLAND

De totale omzet van de grootste dertig Nederlandse accountantskantoren daalde over (2013-)2014 licht ten opzichte van een jaar eerder. Dat blijkt uit de laatste editie van de Top 30 accountantskantoren, opgesteld door adviesbureau Full Finance. Ook het totaal aantal fte's daalde, met bijna duizend. Wel nam de omzet per fte bij verreweg de meeste kantoren toe.

Ten tijde van de publicatie van de Top 30 accountantskantoren van Full Finance waren de resultaten van Countus nog niet bekend. In de Top 30 was daarom voor dit kantoor een schatting opgenomen. In deze tabel is de schatting vervangen door de inmiddels bekendgemaakte resultaten. De ranking is hetzelfde gebleven. Zie voor de resultaten van de big four over 2014/2015 paragraaf 4 'Omzetontwikkeling big four in Nederland verdeeld naar services'.

	2014 of 2013/2014*	omzet (€ mln)	%	fte's	%
1 (-)	EY*	674,0	-0,4	3.504	-3,6
2 (-)	PwC*	671,6	1,2	4.047	-5,7
3 (-)	Deloitte*	637,5	1,0	4.320	-0,5
4 (-)	KPMG*	595,0	-1,8	3.879	-6,7
5 (-)	BDO	229,1	-0,3	1.938	-0,4
6 (-)	Flynth	139,2	-8,1	1.336	-8,0
7 (-)	Accon AVM	95,4	1,9	967	6,4
8 (-)	Baker Tilly Berk	81,4	-2,2	613	-6,7
9 (-)	Mazars*	73,9	-3,1	551	-11,1
10 (-)	Alfa	68,8	1,3	680	0,7
11 (-)	De Jong & Laan	59,9	-0,7	528	-4,5
12 (-)	ABAB	56,9	-0,7	574	-4,2
13 (-)	Grant Thornton	49,3	-5,0	391	-10,5
14 (-)	Countus	47,4	5,1	512	3,2
15 (-)	DRV	38,6	-0,8	355	-2,5
16 (-)	MTH	37,7	-2,6	354	-2,7
17 (+2)	Crowe Horwath Foederer	35,8	24,7	294	21,5
18 (-1)	Witlox Van den Boomen	35,3	-6,4	284	-5,6
19 (+1)	Schipper Groep	29,4	6,9	274	2,2
20 (-2)	HLB Van Daal & Partners	28,9	-0,3	261	1,6
21 (-)	Van Oers	27,3	2,2	237	3,0
22 (-)	KroeseWevers	25,7	-1,5	219	-7,6
23 (-)	Koenen en Co	24,4	-1,2	192	-4,5
24 (-)	RSM Nieve Lancée Kooij	23,5	-1,3	192	-2,0
25 (-)	Crop	19,9	-2,5	159	-7,0
26 (-)	PKF Wallast	19,7	0	128	-3,0
27 (-)	Visser & Visser	17,9	7,8	170	4,9
28 (-)	Bentacera	16,0	-3,6	183	-9,0
29 (-)	Jan ©	15,5	-3,7	140	-4,1
30 (-)	Bol Accountants	15,2	-2,6	116	-1,7
	Totaal	3.890,2	-0,3	27.398	-3,4

bron: Full Finance/Accountancy Vanmorgen, bewerking Accountant

bit.ly/iYoICID

ESAA Erasmus School of Accounting & Assurance

Kennismakingscollege kopjaar RE voor RA

Op maandag 20 juni 2016 kunt u deelnemen aan ons kennismakingscollege over het kopjaar IT-Auditing & Advisory (RE)

Bent u: RA (of heeft u een accountancy-opleiding tot en met het theoretisch examen)

- En zoekt u:
- Verdieping van uw vakgebied?
 - Kennis van IT-beheersing?
 - Adviesmogelijkheden voor uw praktijk?

Schuif dan aan bij dit kennismakingscollege waarin de belangrijkste aspecten van de opleiding aan de orde komen.

Datum: Maandag 20 juni 2016
Docent: Ron de Korte RA RE RO CIA
Tijd: 16 -17 uur, afsluiting met fris en snack
Locatie: Campus Woudestein, Erasmus Universiteit Rotterdam
Aanmelden: www.esaa.nl/aanmelden

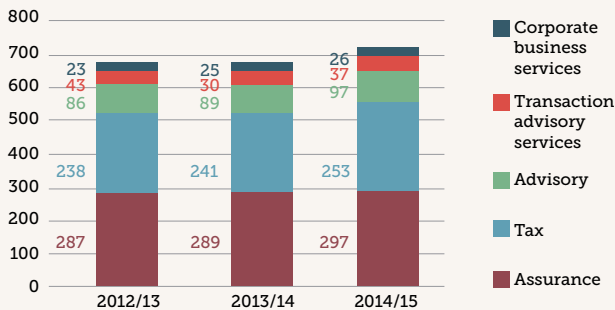
Meer informatie: Kirsten Dingemans 010-408 22 17

4

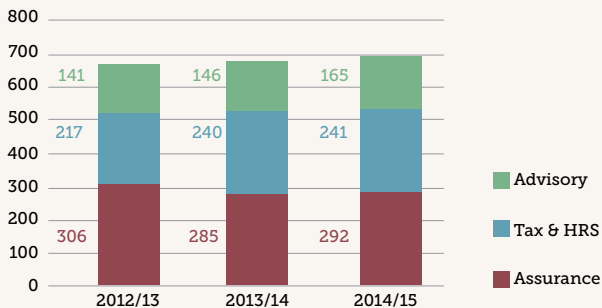
OMZETONTWIKKELING BIG FOUR VERDEELD NAAR SERVICES

De omzet van de big four in Nederland steeg het afgelopen jaar weer, na jaren van daling en stagnatie. Alleen bij KPMG liep de omzet iets terug. Daar kromp de omzet van de controlepraktijk vanwege de kantoorroulatie, de verkoop van niet-kernactiviteiten zoals de samenstelpraktijk, en het beëindigen van de relatie met een aantal kleinere klanten. De omzet van de adviespraktijk steeg wel. Bij EY, PwC en Deloitte liet ook de controlepraktijk weer groei zien.

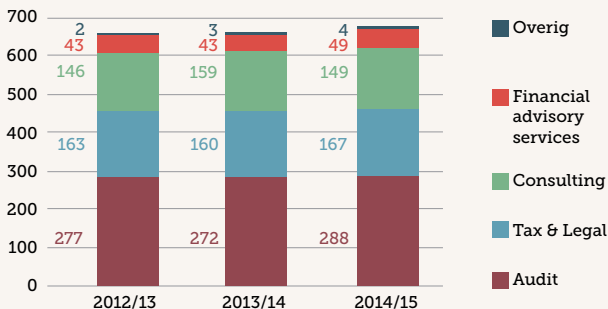
Omzetontwikkeling EY In Nederland (in € mln)

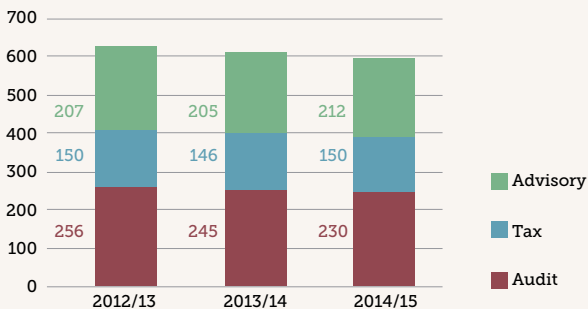
Omzetontwikkeling PwC in Nederland (in € mln)

Omzetontwikkeling Deloitte in Nederland (in € mln)

Omzetontwikkeling KPMG in Nederland (in € mln)

5

ACCOUNTANTS-
ORGANISATIES:
MARKTANALYSE AFM

In september 2015 bracht de Autoriteit Financiële Markt het rapport 'Sector in beeld' uit, waarin de toezichthouder een analyse presenteert van de markt van accountantsorganisaties voor de periode 2010-2014. Voor het rapport is gebruikgemaakt van gegevens afkomstig uit de Monitor Accountantsorganisaties van de AFM, waarmee accountantsorganisaties jaarlijks over hun meest recente afgesloten boekjaar informatie over zichzelf en over hun wettelijke controles verstrekken.

Het aantal accountantsorganisaties met een vergunning is met 13 procent afgenomen, van 475 in 2010 naar 413 in 2014, onder andere door het toegenomen aantal verzoeken tot intrekking van vergunningen door accountantsorganisaties die geen wettelijke controles verrichten.

Per 31 december	2010	2011	2012	2013	2014
Accountantsorganisaties	475	474	456	440	413
Waarvan oob-accountantsorganisaties	15	15	13	12	11

Onderstaande tabel geeft het totaal aantal wettelijke controles volgens het meest recent afgesloten boekjaar van de accountantsorganisaties weer. Het in de Monitor opgegeven aantal wettelijke controles toont met een vertraging van ongeveer twee jaar het totaal aantal wettelijke controles dat controlecliënten over een bepaald boekjaar hebben laten verrichten door accountantsorganisaties.

AANTAL WETTELIJKE CONTROLES

2010	2011	2012	2013	2014
21.500	21.300	21.400	20.900	21.800

Het marktaandeel wettelijke controles van niet-oob-accountantsorganisaties is toegenomen van 28 procent in 2010 naar 34 procent in 2014, vooral ten koste van het marktaandeel van de big four (van 56 procent in 2010 naar 52 procent in 2014).

De totale vergoeding die accountantsorganisaties in rekening hebben gebracht voor wettelijke controles bedroeg zowel in 2010 als in 2014 1,33 miljard euro. Onderstaand een onderverdeling naar diensten en oob- versus niet-oob-accountantsorganisaties.

In rekening gebrachte vergoedingen (€ mln)	2010			2014		
	<i>oob</i>	<i>niet-oob</i>	<i>totaal</i>	<i>oob</i>	<i>niet-oob</i>	<i>totaal</i>
<i>Accountantsorganisaties</i>						
Vergoeding wettelijke controle bij oob's	138	0	138	133	0	133
Vergoeding wettelijke controle bij niet-oob's	580	111	691	553	121	674
Totale vergoeding wettelijke controle	718	111	829	686	121	807
Vergoeding overige assurediensten bij controlecliënten	225	6	231	240	10	250
Vergoeding overige diensten bij controlecliënten	215	58	273	215	61	277
Totale vergoeding overige verleende diensten	440	64	504	455	71	527
Totaal in rekening gebrachte vergoeding bij controlecliënten	1.158	175	1.333	1.141	192	1.334

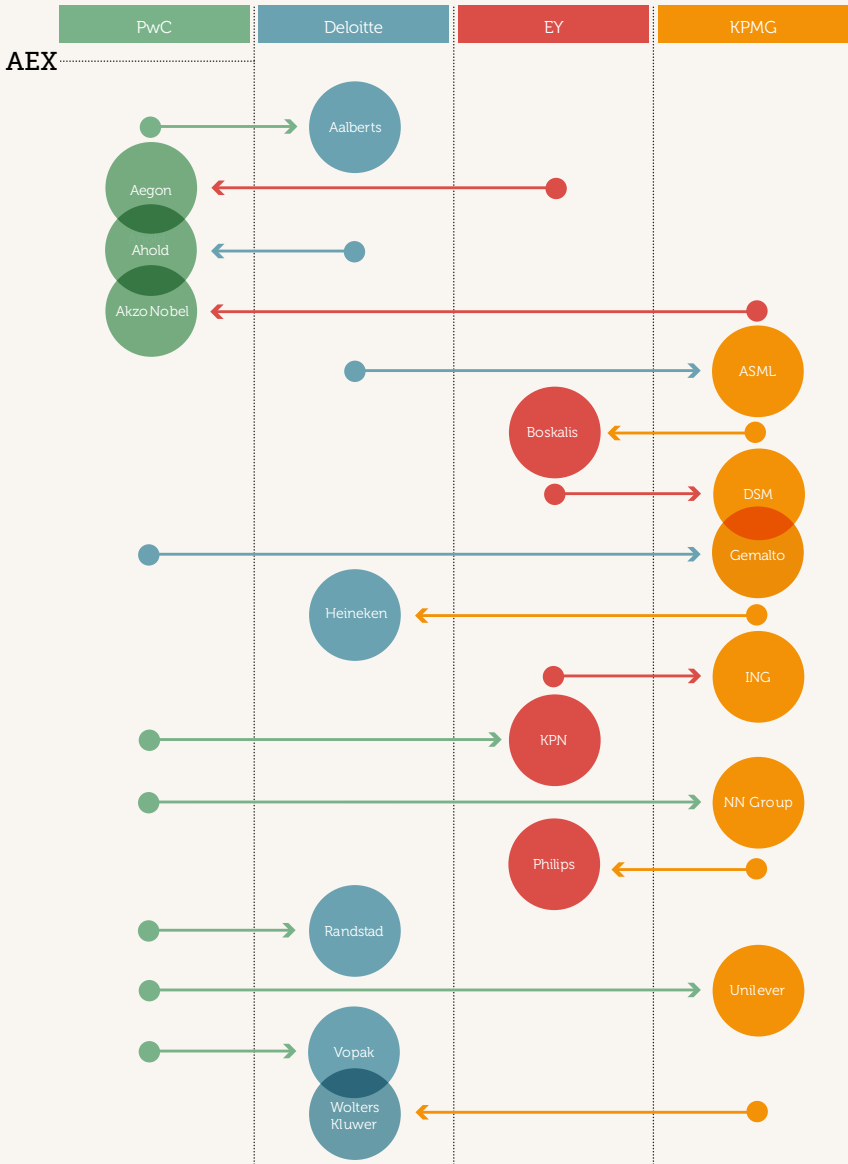
6

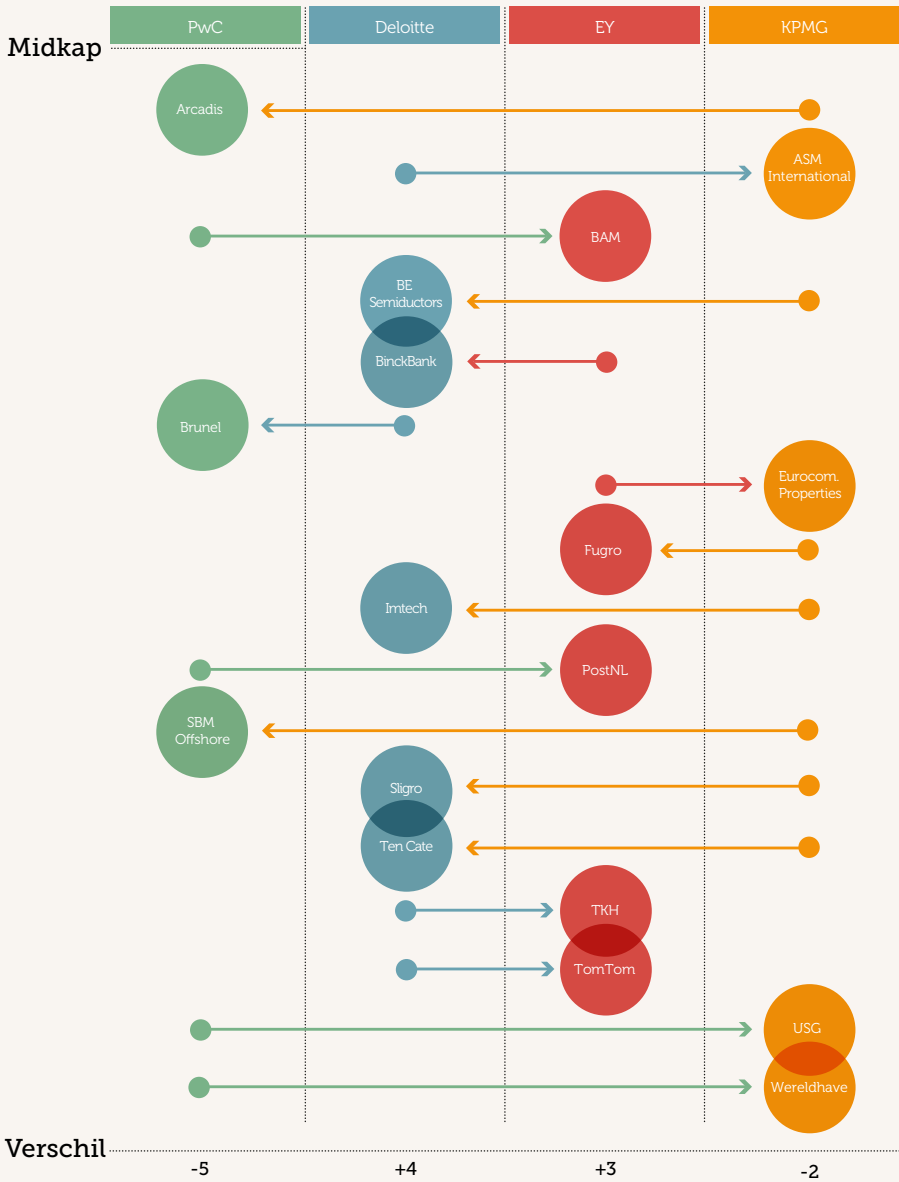
VERSCHUIVINGEN BINNEN MARTKSEGMENTEN: OOB'S EN ZORGMARKT

KANTOORROULATIE

Als gevolg van de verplichte kantoorroulatie voor organisaties van openbaar belang (oob's) heeft een aantal beursgenoteerde bedrijven voor een nieuwe accountant gekozen. In de figuur een overzicht van de accountantwisselingen onder de beursfondsen uit de AEX en AMX (Midkap).

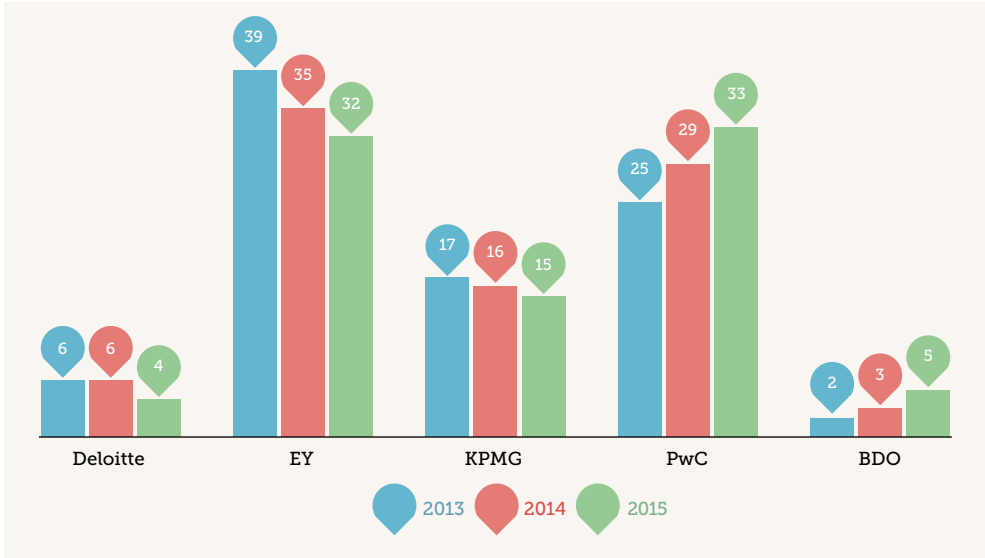

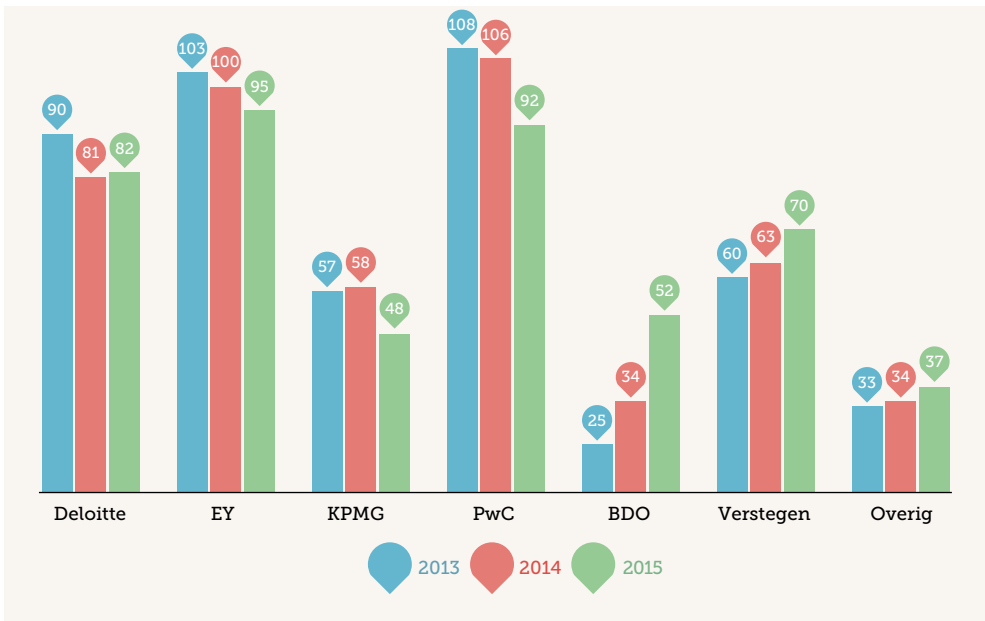
ZORGMARKT

Ongeveer 10 procent van de zorginstellingen wisselde in 2014 van accountant. BDO veroverde over de hele linie een groter marktaandeel, terwijl in *cure* PwC goede zaken deed. In dat segment stegen de fees bovendien met 20 procent, terwijl die in *care* licht afnamen.

Aantal controleklanten per kantoor in CURE

Aantal controleklanten per kantoor in CARE

7

TOP 30 ACCOUNTANTS- KANTOREN INTERNATIONAAL

Top 30 accountantsnetwerken en internationale samenwerkingsverbanden van accountantskantoren

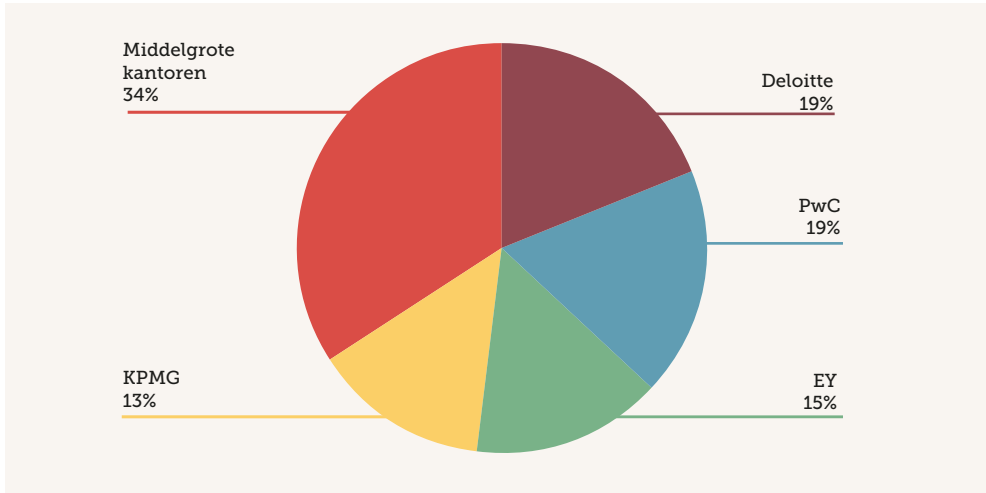
Het International Accounting Bulletin houdt jaarlijks een onderzoek onder internationale accountantsnetwerken en samenwerkingsverbanden van accountantskantoren. PwC is nu in omzet het grootste accountants- en advieskantoor ter wereld. Het kantoor stoot daarmee Deloitte van de troon, dat vorig jaar nog de grootste was. Op nummer drie staat EY, gevolgd door KPMG op plaats vier. KPMG is van de big four de enige die een negatieve groei laat zien, van -2 procent.

		Omzet (2014-2015) (\$ mln)	Groei	Medewerkers	Groei
1	PwC	35.356	4%	208.109	6%
2	Deloitte	35.200	3%	225.351	7%
3	EY	28.655	5%	211.450	12%
4	KPMG	24.440	-2%	173.965	7%
5	BDO	7.304	4%	64.303	8%
6	RSM	4.641	6%	38.353	2%
7	Grant Thornton International	4.633	-2%	42.204	5%
8	Praxity	4.487	3%	39.064	10%
9	Baker Tilly International	3.807	7%	27.986	4%
10	Crowe Horwath International	3.507	2%	33.207	7%
11	Nexia International	3.083	0%	24.781	3%
12	LEA Global	3.023	0%	23.014	-2%
13	Moore Stephens International	2.660	-1%	27.613	5%
14	GGI Geneva Group International	2.311	8%	17.422	8%
15	Kreston International	2.045	0%	21.715	7%
16	HLB International	1.910	1%	21.201	13%
17	PrimeGlobal	1.794	-14%	17.585	-9%
18	Allinial Global (voorheen ARAF)	1.608	nb	10.594	nb
19	Mazars	1.424	-2%	15.462	10%
20	BKR International	1.350	-4%	12.773	0%
21	DFK International	1.242	0%	11.548	5%
22	AGN International	1.208	-10%	12.812	-5%
23	IAPA	1.093	-5%	9.662	-5%
24	PKF International	1.014	-58%	12.193	-42%
25	Morison International	624	-20%	8.146	-12%
26	MSI Global Alliance	605	0%	7.403	4%
27	CPA Associates International	588	-9%	7.033	-5%
28	MGI	548	2%	5.266	-21%
29	UHY International	517	-19%	7.623	-1%
30	Russell Bedford International	392	1%	5.590	4%

Bron: International Accounting Bulletin, februari 2016, bewerking door Accountant.

De big four-kantoren hebben net als vorig jaar een marktaandeel van ruim 66 procent, tegenover bijna 34 procent voor de middelgrote kantoren. De top zes van de middelgrote kantoren heeft een marktaandeel van ruim 14 procent.

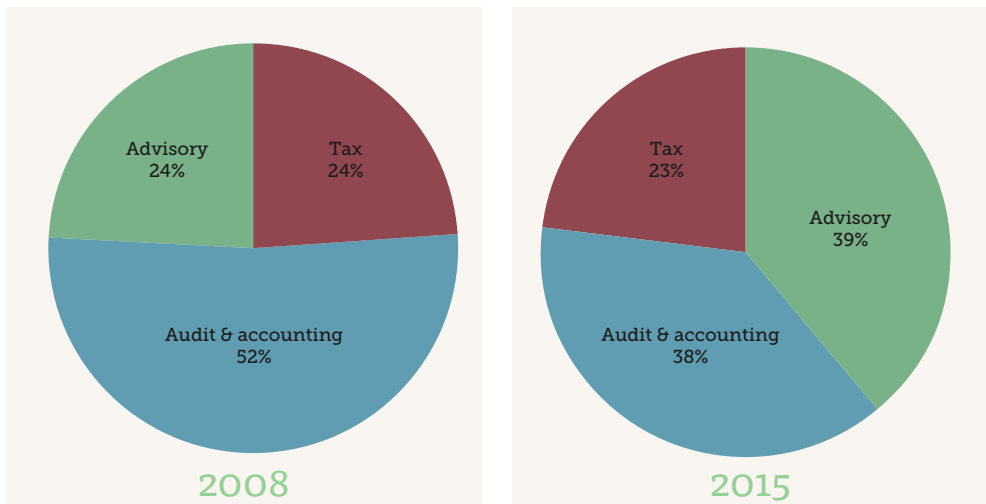
Marktaandeel big four versus middelgrote kantoren (internationaal)

Bron: International Accounting Bulletin, februari 2016

Opvallend is dat de grote kantoren steeds groter deel van de omzet halen uit adviesdiensten. Dat aandeel bedroeg in 2008 nog 24 procent, maar is anno 2015 opgelopen naar 39 procent en is daarmee voor het eerst groter dan 'audit & accounting'-diensten. Voor de totale onderzochte populatie netwerken en samenwerkingsverbanden was die toename van het aandeel advies veel bescheidener; van 23 procent in 2008 tot 26 procent in 2015.

Omzetverdeling big four internationaal naar dienstverlening, 2008 versus 2015

Bron: International Accounting Bulletin, februari 2016

Ook in 2015 en begin 2016 kondigden de big four op nationaal en internationaal niveau weer een flink aantal overnames van en samenwerkingen met adviesorganisaties aan. Opvallend daarbij is het grote aandeel van bedrijven in de ICT-sector, onder andere op het gebied van cybersecurity. Een greep uit de in de media aangekondigde overnames en samenwerkingen:

- **PwC:** Praxism, Outbox, Skyhigh Networks, Kusiri, Tanium, Taxmarc
- **Deloitte:** Kira Systems, Tableau, Orbit One, Qubit Consulting, Indicia Talent & Performance, Kaisen Consulting, Sage, FCTB, MashUp, Compliance Implementation Services, Dataweave
- **EY:** i3, LinkedIn, Bluestone Consultancy, Seren, Integrc
- **KPMG:** The Performance Clinic, Norse, Metro Bank, FreedomLab, Boxwood, High-Point Rendel, Matchi, InvestDen, Banarra, MarketInvoice, Nunwood, Beacon Partners, Crimsonwing

HRA 2016 nu beschikbaar!

App voor Android en iOS €29,99. Boek plus GRATIS App €75.

Meer informatie en bestellen www.nba.nl/HRA2016

*“Als RPP of RSa
zorg je dat je
nieuwe wet- en
regelgeving
als eerste in
de vingers hebt...”*

Henk Verburch, RPP

Zonder de juiste vakdiploma's kom je als salarisprofessional niet voor opname in het NIRPA-register in aanmerking. En ben je eenmaal NIRPA-gecertificeerd, dan moet je elk jaar opnieuw aantonen dat je je vakkennis op peil hebt gehouden. Voor een RPP of RSa is Permanente Educatie daarom iets heel normaal. Voor werkgevers en inhuurders van payroll professionals is het echter een waarborg dat de salarisverwerking correct, efficiënt en conform de actuele wet- en regelgeving wordt uitgevoerd. Geregistreerde payroll professionals zijn bovendien gehouden aan de NIRPA Gedrags- en Beroepscode voor ethisch en maatschappelijk verantwoord handelen. Geen wonder dus dat een groot aantal accountantskantoren zijn salarisprofessionals collectief bij het NIRPA heeft geregistreerd.

NIRPA staat voor payroll professionalisme

Hardwareweg 4 3821 BM Amersfoort 033-4546648 info@nirpa.nl www.nirpa.nl

Het Nederlands Instituut van Register Payroll Accounting (NIRPA) is een onafhankelijke stichting, die al sinds 2004 staat voor kwaliteitsborging van payroll professionals door middel van opname in het Register Salarisadministrateur (RSa) of Register Payroll Professional (RPP).

8

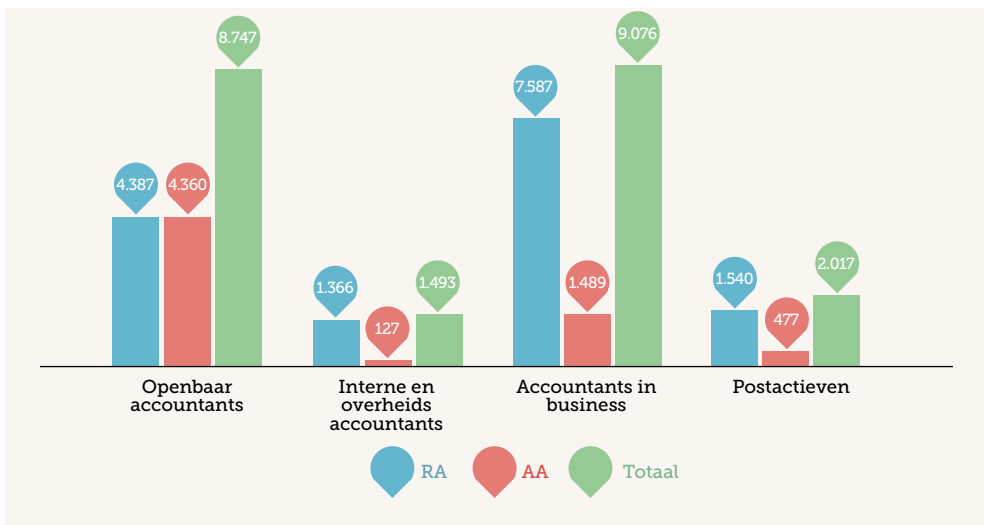
LEDENAANTALLEN NBA

Het aantal NBA-leden was op 31 december 2015 iets hoger dan een jaar eerder. De ledengroep accountants in business was eind 2014 voor het eerst groter dan de ledengroep openbaar accountants. De absolute en relatieve groei van de ledengroep accountants in business zette zich ook in 2015 voort. Die groei kwam vrijwel geheel op conto van de registeraccountants. De verhouding man-vrouw bleef in 2015 gelijk aan 2014.

Aantal leden per 31 december 2014	21.290
Inschrijvingen	621
Doorhalingen	-310
Doorhalingen met terugwerkende kracht	-21
Doorhalingen 1 januari 2015	-247
Aantal leden per 31 december 2015	21.333

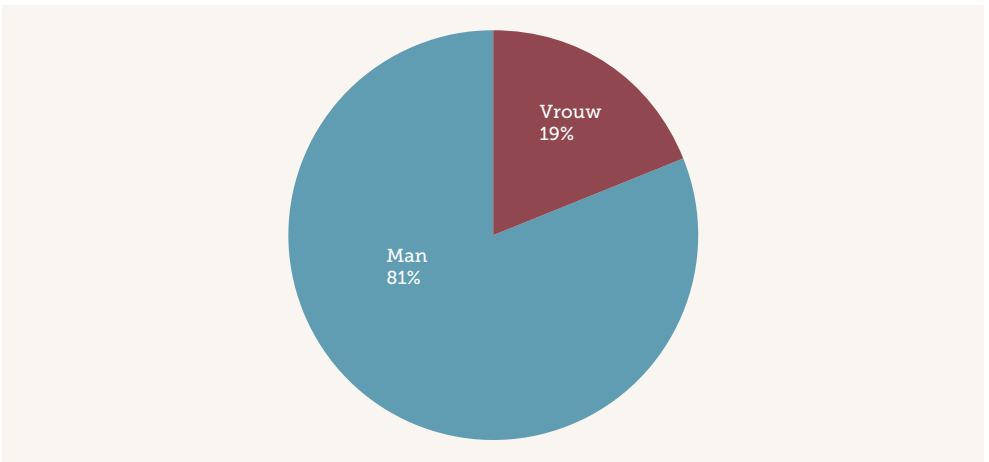
Ledenaantallen NBA

Op 31 december 2015. Totaal 21.333.

NBA-leden man-vrouw-verhouding

9

INSTROOMCIJFERS
NBA-PRAKTIJKOPLEIDING

In 2015 zijn 171 AA-trainees gestart met de praktijkopleiding, een lichte stijging ten opzichte van 2014. In 2015 hebben 235 AA-trainees zich aangemeld voor het praktijkexamen. Daarvan zijn er 188 geslaagd (80 procent). Van de 523 RA-trainees die zich in 2015 aanmeldden voor het praktijkexamen zijn er 517 geslaagd, een slagingspercentage van 98,9 procent. De daling van het aantal ingeschreven RA-trainees kan mede worden verklaard door het opschonen van bestanden ter voorbereiding op de overgang naar een nieuw ERP-systeem.

Overzicht AA-trainees 2014 en 2015

	Aantal AA-trainees einde jaar	Aanmeldingen	Tussentijds gestopt	Geslaagden
2014	1.502	160	104	149
2015	1.331	171	131	188

Overzicht RA-trainees 2014 en 2015

	Aantal RA-trainees einde jaar	Aanmeldingen	Tussentijds gestopt	Geslaagden
2014	3.750	666	n.b.	438
2015	3.658	697	n.b.	527

Een bijdrage van ADP Nederland

EIGENRISICODRAGER WORDEN VOOR WGA? HELP UW KLANTEN TIJDIG BESLISSSEN

De premie voor de regeling Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten (WGA) is opgenomen in de premie Werkhervattingskas (WHK) die werkgevers betalen. De WGA is nu nog onderverdeeld in WGA-vast en WGA-flex. Voor de WGA-vast kan een werkgever Eigenrisicodrager (ERD) zijn, voor de WGA-flex kan dat nog niet. Per 1 januari 2017 worden WGA-flex en WGA-vast samengevoegd. Werkgevers kunnen dan kiezen of ze óók de kosten van de (ex-)flexwerknemers als Eigenrisicodrager voor hun rekening willen nemen. Payrollspecialist ADP Nederland heeft hier dagelijks mee te maken.

Werkgevers die op 1 januari 2017 reeds Eigenrisicodrager voor de WGA-vast zijn, krijgen de WGA-flex-last er vanzelf bij. Wil de werkgever terug naar de publieke verzekering van het UWV dan moet hij vóór 1 oktober van dit jaar beslissen. Blijft hij ERD, dan moet er een vernieuwde garantieverklaring worden afgegeven. Dit alles is geregeld in de Wet Beperking Ziekteverzuim en Arbeidsongeschiktheid Vangnetters (BeZaVa).

Zorg voor voldoende inzicht

Voor accountants is het dus zinvol om voorbereid te zijn op vragen over dit onderwerp en om uw klanten actief te informeren. Uw klanten hebben niet alleen behoefte aan advies over het naderende keuzemoment, maar ook over de eventuele voor- en nadelen van een overstap en de zaken die daarvoor in kaart gebracht moeten worden. De keuze 'wel of niet Eigenrisicodragerschap' is alleen verantwoord te maken wanneer werkgevers voldoende inzicht hebben in de situatie rond zieke (ex-)werknemers,

nu en gedurende de laatste jaren. Moderne personeelsinformatiesystemen met voldoende rapportagemogelijkheden kunnen hiervan snel een goed beeld geven.

Doel WGA: minder (langdurig) arbeidsongeschikten

De WGA heeft als achterliggend doel om zoveel mogelijk mensen aan het werk te houden en te krijgen. Want welke verzekeringsvorm werkgevers ook kiezen, ze zijn in beide gevallen gedurende maximaal 10 jaar financieel verantwoordelijk voor de WGA-uitkeringen aan hun (ex-)werknemers. Hoe minder en korter (ex-)werknemers een WGA-uitkering ontvangen, hoe beter. Ook voor het bedrijfsresultaat.

Middel: gecombineerd hybride WGA-stelsel

Hoewel het nieuwe stelsel pas per 1 januari a.s. ingaat, moeten werkgevers al ver voor die datum

een aantal beslissingen nemen. Per 1 januari moet bepaald zijn of de werkgever gebruik wil maken van:

- een publieke verzekering bij het UWV met premiedifferentiatie of
- het Eigenrisicodragerschap voor de totale WGA-lasten.

Het is niet mogelijk om voor WGA-vast Eigenrisicodrager te zijn en je voor de WGA-flex bij het UWV te verzekeren!

Heeft de werkgever besloten om Eigenrisicodrager te worden of te blijven, dan moet deze ruim voor 1 januari – namelijk vóór 1 oktober a.s. – al een garantieverklaring bij de Belastingdienst hebben afgegeven dat de kosten van WGA-vast- en WGA-flex-uitkeringen gedekt worden door zijn verzekeraar. Was de onderneming al Eigenrisicodrager, dan moet de keuze om bij deze verzekeraar te blijven dus ook vóór 1 oktober 2016 gemaakt zijn. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat verzekeraars ruim voor die datum hun premies bekend zullen maken. Wie een gunstige premie wil bedingen, moet de risico's goed in kaart gebracht hebben. Vanzelfsprekend kunt u uw klant daarbij helpen.

Lukt het uw klant niet om gedurende de komende maanden een gefundeerde keuze te maken? De Belastingdienst geeft twee keer per jaar – in januari en in juli – de mogelijkheid om het Eigenrisicodragerschap te laten ingaan of te beëindigen. Scan de QR-code voor de betreffende webpagina van de Belastingdienst:

Een ander handig hulpmiddel bij het maken van een keuze is de 'Checklist Eigenrisicodragen' op de website van het UWV:

Meer informatie over de WGA?

ADP organiseert op 20, 24 en 26 mei 2016 het seminar 'Wijzigingen in de WGA per januari 2017'. Er zijn nog enkele plaatsen beschikbaar voor last-minute beslissers. Inschrijven kan op adp.nl/seminar-wga. TIP: kijk ook eens op adp.nl/accountancy. Daarin leest u hoe u met het Accountancy Partner Programma meer tijd creëert voor uw kerntaken en het ontwikkelen van uw dienstverlening.

Eigen risico, ook voor het MKB?

In de praktijk zullen veel van uw MKB-klanten gebruikmaken van de verzekering via het UWV. Bij veel ondernemers heerst de overtuiging dat Eigenrisicodragerschap uitsluitend interessant is voor grote bedrijven. De statistieken lijken ze gelijk te geven: nog geen 7% van de werkgevers is Eigenrisicodrager, maar het gaat wel om rond de 40% van de totale loonsom. Toch kan ook voor kleinere organisaties het Eigenrisicodragerschap aantrekkelijk zijn. Bijvoorbeeld als een bedrijf niet of nauwelijks gebruikmaakt van flexkrachten of wanneer het ziekteverzuim al jaren laag is en de bedrijfsactiviteiten weinig gezondheidsrisico's opleveren.

Een evaluatie van het Eigenrisicodragerschap voor de Ziektewet (2015) door het Ministerie van SoZaWe wijst uit dat er meer positieve effecten zijn: "ZW-gerechtigden die werkzaam zijn geweest bij Eigenrisicodragers dichten zichzelf meer kansen toe op de arbeidsmarkt, zijn actiever en hebben vaker betaald werk. Uit de monitor van het UWV blijkt vervolgens dat de verblijfsduur in de Ziektewet van ZW-gerechtigden die werkzaam zijn geweest bij Eigenrisicodrager korter is dan bij publiekverzekerde werkgevers." Binnenkort komen ook gegevens over werkherovating na beëindiging van de ZW-uitkering beschikbaar.

Inventariseren en controleren

Een werkgever moet een aantal zaken op een rij zetten voordat hij kan besluiten om bij het UWV te blijven of over te stappen naar een verzekeraar. U kunt uw klant helpen bij deze inventarisatie aan de hand van de volgende vragen:

- Welke medewerkers zijn de afgelopen 2 jaar langdurig ziekgemeld?
- Controleer de gevalslijsten die de basis vormen voor de WGA-premie en ZW-premie:
 - Zijn al deze werknemers terecht aan de werkgever toegekend?
 - Bevinden zich onder de zieke werknemers geen mensen met een no-riskpolis van het UWV?

- Welke (ex-)werknemers zullen naar verwachting de WGA instromen?
- Bevinden zich onder de zieke ex-werknemers mensen die een tijdelijk contract hadden? Weet u of zij hersteld zijn of de WGA ingestroomd/zullen stromen?

Zelf verantwoordelijk voor re-integratie

Eigenrisicodragers zijn niet alleen verantwoordelijk voor de betaling van de uitkering maar ook voor de re-integratie. Die laatste activiteit wordt in de praktijk uiteraard vaak uitbesteed. Een organisatie die een intensieve band met haar werknemers onderhoudt en daarbij ook de HR-processen goed op orde heeft, zou erover kunnen denken om (veel) meer zelf te doen en zo hoge kosten te besparen. Van belang is dan ook uw klanten te laten inventariseren welke activiteiten nu al uitgevoerd worden en hoe zij in de toekomst de regie zouden willen (laten) voeren.

Processen op orde

Beslist een werkgever om over te stappen op het Eigenrisicodragerschap, dan moeten ook intern een aantal zaken goed geregeld worden. Daarvoor is samenwerking tussen de afdelingen HR, Financiën en Inkoop noodzakelijk. Adviseer uw klant om de taken ter voorbereiding op het Eigenrisicodragerschap goed vast te leggen, bijvoorbeeld in processchema's. Een modern personeelsinformatiesysteem dat ook beschikt over mogelijkheden tot Rapportage en Analyse biedt ook hier de juiste ondersteuning.

Publiek verzekeren bij het UWV

Overigens blijft het ook mogelijk om zich publiek te verzekeren bij het UWV voor de WGA. Voor zogenoemde kleine werkgevers met een loonsom

van niet meer dan € 319.000 (10 maal de gemiddelde loonsom van € 31.900 in 2016) stelt UWV de premies op sectorniveau vast. Grote werkgevers (loonsom > € 319.000) krijgen een individuele premie. Voor middelgrote werkgevers (loonsom > € 319.000 maar < € 3.190.000) wordt de premie deels sectoraal en deels individueel vastgesteld.

Kostenbeheersing voorop

Omdat de premies van verzekeraars steeds duurder werden en die van het UWV juist lager, maakten veel werkgevers de afgelopen drie jaren de keuze om weer verzekerd te worden bij het UWV. Volgens de regering moet de keuze om wel of niet Eigenrisicodrager te worden, echter niet (uitsluitend) worden bepaald door de hoogte van de premie. Omdat deze keuze vooral gedreven moet worden door de behoefte aan een pro-actieve(re) beheersing van kosten van ziekte en arbeidsongeschiktheid, is het wetsvoorstel 'Wet verbetering hybride markt WGA' gelanceerd.

Publieke vs private staartlasten

Wanneer dit wetsvoorstel wordt aangenomen en in werking treedt op 1 januari 2017, mogen werkgevers die Eigenrisicodrager voor de gedifferentieerde premie WGA worden, hun publieke staartlasten achterlaten bij het UWV. Daarentegen beginnen zij bij terugkeer uit het private stelsel niet meer met een 'schone lei' (het laagste premiepercentage), ondanks dat zij hun private staartlasten bij de private verzekeraar achterlaten. Zij gaan aan UWV een premie betalen, die gebaseerd is op de totale historische WGA-lasten van de Eigenrisicodrager. Het maakt hierbij niet uit of deze lasten zijn ontstaan toen de werkgever Eigenrisicodrager was of bij het UWV verzekerd was.

Verschillen tussen wel of niet eigen risico dragen voor de WGA (bron: UWV)

Vraag	Geen Eigenrisicodrager	Wel Eigenrisicodrager
Wie draagt de kosten van de uitkering?	Werkgever betaalt de gedifferentieerde WGA-premie aan de Belastingdienst. Hierdoor is men verzekerd tegen de kosten van de WGA-uitkeringen.	Werkgever draagt de kosten van de WGA-uitkeringen de eerste 10 jaar van uitkeren zelf. Men kan zich particulier verzekeren voor deze kosten of betaalt deze kosten zelf.
Hoe lang is de werkgever verantwoordelijk voor de re-integratie?	Werkgever is de eerste 2 jaar (104 weken) van arbeidsongeschiktheid verantwoordelijk voor de re-integratie van de (ex-)werknemer. Vanaf de start van de WGA-uitkering neemt UWV deze verantwoordelijkheid over.	Werkgever is de eerste 2 jaar (104 weken) van arbeidsongeschiktheid zelf verantwoordelijk voor de re-integratie van de (ex-)werknemer. Vanaf de start van de WGA-uitkering blijft deze vervolgens nog 10 jaar verantwoordelijk voor die re-integratie. Men draagt dus maximaal 12 jaar de kosten van re-integratie. Daarna neemt UWV die verantwoordelijkheid en kosten over.
Wie betaalt de uitkering uit aan de (ex-)werknemer?	UWV betaalt de uitkering uit.	Optie 1 (standaard): UWV betaalt de uitkering. U betaalt het bedrag aan UWV. Optie 2 (op verzoek): de werkgever betaalt de uitkering zelf. Bepaalde kosten kan men bij UWV declareren*).

*) Als de werknemer recht heeft op een loonaanvullingsuitkering komen alleen de kosten tot het bedrag van een (meestal lagere) vervolguitkering voor rekening van de werkgever.

10

ONRECHTMATIG TITELGEBRUIK

In 2015 heeft de NBA 173 signalen over vermoedelijk onrechtmatig titelgebruik ontvangen. Sinds 1 september 2015 is de werkwijze van de NBA bij onrechtmatig titelgebruik gewijzigd. Tot 1 september 2015 schreef de NBA de kantoren of personen nog zelf aan als er sprake was van mogelijk onrechtmatig titelgebruik. Pas als er geen gehoor werd gegeven aan het verzoek om over te gaan tot staken van het gebruik van de accountantstitel, deed de beroepsorganisatie hiervan melding bij de Belastingdienst/Bureau Economische Handhaving (BEH).

Sinds 1 september 2015 worden de kantoren/personen niet meer aangeschreven, maar vindt er na kort onderzoek meteen melding plaats bij de BEH. De BEH besluit vervolgens al dan niet na overleg of er sprake is van onrechtmatig titelgebruik en over het opleggen van een bestuurlijke boete of een last onder dwangsom.

In 2015 heeft de NBA zelf 64 kantoren/personen aangeschreven en verzocht het gebruik te staken. Van de aangeschreven kantoren zijn dertig kantoren/personen inmiddels gestopt met het onrechtmatig gebruik van de accountantstitel. Het merendeel van de overige aangeschreven kantoren/personen heeft aangegeven ook te gaan stoppen.

Twaalf kantoren hebben aangegeven niet van plan te zijn om te stoppen met het onrechtmatig titelgebruik. De dossiers van die kantoren zijn inmiddels overgedragen aan de BEH. In 34 gevallen bleek er geen sprake te zijn van onrechtmatig titelgebruik of was het kantoor al eerder gemeld.

Naar aanleiding van in 2015 en daarvoor ontvangen signalen heeft de NBA in 2015 64 zaken bij de BEH gemeld.

De BEH heeft in 2015 in 118 gevallen onderzoek gedaan naar personen en ondernemingen die mogelijk onrechtmatig gebruik maken van de accountantstitel. In 34 gevallen is geconstateerd dat er geen sprake (meer) was van onrechtmatig titelgebruik. In 66 gevallen heeft het onderzoek uiteindelijk geleid tot regulering zonder toepassing van een bestuurlijke maatregel. In achttien gevallen heeft BEH verzocht om een boetedwangsom op te leggen. In zeven gevallen is er daadwerkelijk een bestuurlijke maatregel opgelegd. In twee gevallen werd daartegen bezwaar gemaakt dat vervolgens werd ingetrokken na publicatie van een arrest van de Hoge Raad over het gebruik van de term 'accounting'.

CIJFERS 2015

Totaal aantal signalen	173
Kantoren/personen aangeschreven*	64
Geen onrechtmatig titelgebruik/eerder gemeld	34
Nog in behandeling	11
Gemeld bij de BEH	64

Onderzoeken gedaan door BEH**	118
Gestaakt/geen overtreding	34
Gestaakt zonder oplegging van boete	66
Bestuurlijke maatregel (boete/last onder dwangsom)	7
Geen boete	11

* Betreffen kantoren/personen die tot 1 september 2015 zijn aangeschreven en enkele van het voorgaande jaar.

** Uitsplitsing van deze 118 meldingen: 13 reguliere meldingen, 45 meldingen uit het project onrechtmatig titelgebruik, 11 meldingen nieuwe werkwijze, 49 hercontroles.

11

OVERZICHT KLACHTEN ACCOUNTANTSKAMER

De instroom van klachten (exclusief klachten betreffende de PE-verplichting) bij de Accountantskamer blijft met zo'n 170 klachten constant. Er worden nog steeds weinig klachten tegen externe accountants, die wettelijke controles uitvoeren, ingediend. De Accountantskamer noemt dat opmerkelijk, omdat uit de toetsingsrapportages van de AFM blijkt dat vele controledossiers van onder meer beursgenoteerde bedrijven van onvoldoende kwaliteit zijn. Ook in 2015 is daarin geen verandering gekomen. Het aantal gegrond verklaarde klachten stijgt sinds 2011; in 2015 is er ook procentueel een stijgende lijn waar te nemen.

Overzicht ingediende klachten Accountantskamer

(Exclusief klachten ingediend bij de Klachtencommissie NBA en exclusief PE-zaken)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal klachten	136	164	157	151	175	164

Overzicht klachtafhandeling

	2010 (exclusief PE)	2011 (exclusief PE)	2012 (exclusief PE)	2013 (exclusief PE)	2014 (inclusief PE)	2015 (inclusief PE)
Uitstroom	126	125	143	187	183 (waarvan 22 PE)	230 (waarvan 51 PE)
Ongegrond/niet ontvankelijk/ inge- trokken na regeling	81 (64%)	78 (62%)	74 (52%)	99 (53%)	94 (51%)	98 (43%)
Geground	45 (36%)	47 (38%)	69 (48%)	88 (47%)	89 (49%)	132 (57%)

	n=45	n=47	n=69	n=88	n=89	n=132
Maatregelen						
Geen maatregel	5 (11%)	7 (15%)	8 (12%)	14 (16%)	13 (15%)	11 (8%)
Waarschuwing	13 (29%)	15 (32%)	27 (39%)	20 (23%)	33 (37%)	29 (22%)
Waarschuwing en boete						18 (14%)
Berisping	13 (29%)	9 (19%)	11 (16%)	24 (27%)	24 (27%)	29 (22%)
Berisping en boete						6 (4%)
Boete (als enige maatregel)	0	0	2 (3%)	1 (1%)	0	1 (1%)
Tijdelijke doorhaling	8 (18%)	3 (6%)	10 (15%)	8 (9%)	8 (9%)	9 (7%)
Tijdelijke door- haling en boete						1 (1%)
Voorlopige doorhaling	0	1 (2%)	1 (1%)	0	1 (1%)	1 (1%)
Doorhaling	6 (13%)	12 (26%)	10 (14%)	21 (24%)	10 (11%)	27 (20%)

12

KLACHTENCOMMISSIE NBA

De Klachtencommissie NBA behandelt klachten die betrekking hebben op de manier waarop de accountant zich tegenover de klager heeft gedragen. In 2015 heeft de Klachtencommissie 57 klachten ontvangen, dat zijn er 34 minder dan in 2014. Een deel daarvan is niet het volledige behandeltraject ingegaan, omdat niet was voldaan aan de eisen die aan een klacht worden gesteld, de klager niet op de klacht is teruggekomen (klacht niet doorgezet), of omdat de klager er voor heeft gekozen de klacht aan de Accountantskamer voor te leggen. Dit aantal ligt fors lager dan in 2014. Dat betekent dat het percentage behandelbare klachten aanzienlijk is gestegen in 2015 ten opzichte van 2014. Volgens de Klachtencommissie ligt het voor de hand dit toe te schrijven aan de in 2014 verbeterde informatievoorziening over de klachtenprocedure.

Overzicht klachten	2015	2014
In behandeling per 1 januari	20	19
Gemeld bij Klachtencommissie	57*	91
Niet voldaan aan vereisten verordening	15	37
Niet doorgezet	4	6
Naar Accountantskamer	2	7
Klacht vervallen	23	24
Beslissing	22	16
In behandeling per 31 december	11	20

* Alle klachten waren tegen openbaar accountants gericht.

Bestellingen	
Ongegrond	13
Deels ongegrond/deels gegrond	5
Gegrond	4
Totaal	22

Ook in 2015 is in een groot aantal klachten overeenstemming bereikt. Het merendeel van die klachten bevond zich in de schriftelijke fase voorafgaand aan de hoorzitting. Het aantal ingetrokken klachten is gelijk aan 2014.

In 2015 zijn vier klachten waarin de Klachtencommissie een beslissing heeft genomen door de klager voorgelegd aan de Accountantskamer. In één geval is de klachtbehandeling gestaakt. In een ander geval is de klacht door de klager ingetrokken. Uit de twee zaken die de Accountantskamer inhoudelijk heeft behandeld, blijkt dat de Accountantskamer in lijn met de beslissing van de Klachtencommissie NBA heeft geoordeeld.

13

WWFT-MELDINGEN

In 2014 hebben accountants 150 procent meer ongebruikelijke transacties gemeld dan in 2013, zo blijkt uit het jaaroverzicht van de Financial Intelligence Unit Nederland (FIU-Nederland).

Het aantal meldingen nam toe van 532 transacties in 2013 naar 1.330 in 2014. Het aantal actieve meldplichtige instellingen verdubbelde bijna. Deze flinke stijging werd voor een aanzienlijk deel veroorzaakt door de vele meldingen in het kader van het beroep op de inkeerregeling door cliënten. Zo'n 700 van de in totaal 1.330 accountantsmeldingen hadden hierop betrekking.

Wanneer de inkeermeldingen in 2013 en 2014 buiten beschouwing worden gelaten, is er nog steeds sprake van een toename van ruim 40 procent. Deze toename komt onder meer door de verruiming van de meldplicht voor accountants sinds 2013, waardoor nu ook signalen van witwassen die opkomen bij de forensische activiteiten van accountants dienen te worden gemeld. Bezoeken van toezichthouders dragen volgens FIU-Nederland ook bij aan de toegenomen alertheid van accountants.

Niet alle ontvangen meldingen zijn terecht; accountants maken ook vaak melding van cashtransacties zonder dat er een vermoeden van witwassen bestaat. Bij het ontbreken van dat vermoeden valt een dergelijke transactie niet onder de meldplicht.

Aantal meldende Wwft-meldplichtige instellingen, 2012-2014

	2012	2013	2014
Banken	38	43	43
Casino's	1	1	1
Creditcardmaatschappijen	5	5	5
Geldtransactiekantoren	22	23	21
Handelaren*	555	627	592
Overheid	4	5	4
Vrijberoepsgroepen			
Accountants	83	116	217
Administratiekantoren	20	19	28
Advocaten	10	7	2
Bedrijfseconomisch adviseurs	2	8	5
Belastingadviseurs	17	28	55
Makelaars	23	34	32
Notarissen	123	136	115
Onafhankelijk juridisch adviseurs	0	2	2
Trustmaatschappijen	6	22	31
Overige sectoren**	5	18	22
Totaal	914	1.094	1.175

* Edelmetalenhandel, kunst- en antiekhandel, overige handelaren, schepenhandel, voertuigenhandel

** Assurantiëpersonen, bedrijfsverzamelgebouwen, beleggingsinstellingen en -ondernemingen, effectenbemiddelaars, financieringsmaatschappijen, levensverzekeraars, pandhuizen, payment service providers, taxateurs

Aantal ongebruikelijke transacties gemeld door sector vrijeberoepsbeoefenaren, 2012-2014

	2012	2013	2014
Accountants	322	532	1330
Administratiekantoren	71	40	65
Advocaten	10	10	15
Bedrijfseconomisch adviseurs	11	17	7
Belastingadviseurs	46	79	255
Makelaars	39	36	49
Notarissen	440	344	226
Onafhankelijk juridisch dienstverleners	0	3	2
Trustmaatschappijen	38	88	201
Totaal	977	1149	2150

Verdacht verklaarde ongebruikelijke transacties gemeld door sector vrijeberoepsgroepen, 2012-2014*

	2012	2013	2014
Accountants	89	235	279
Administratiekantoren	7	16	4
Advocaten	8	1	3
Bedrijfseconomisch adviseurs	9	8	2
Belastingadviseurs	9	5	28
Makelaars	11	17	8
Notarissen	248	179	178
Onafhankelijk juridisch adviseurs	0	0	4
Trustmaatschappijen	10	55	149
Totaal	391	516	655

bron: FIU-Nederland

www.accountant.nl/wwft2014

* Verdachte transacties zijn opgevraagd op doormelddatum (datum dat ongebruikelijke transactie verdacht wordt verklaard. Verdachte transacties in een bepaald jaar kunnen daarom niet worden vergeleken met de ongebruikelijke transacties (geregistreerd op registratiedatum) in hetzelfde jaar.

Fraude

U heeft als poortwachter een belangrijke rol bij de preventie, aanpak en bestrijding.

Alles weten over fraude?

Een greep uit het opleidingsaanbod over fraude:

Creative accounting

Startdatum: 2 juni 2016
Locatie: Breukelen
PE-uren: 3
Prijs leden / niet-leden: € 325

Dit seminar behandelt onder andere de oorzaken en beweegredenen achter boekhoudschandalen. Na afloop van dit seminar bent u in staat om creatieve verslaggevingstechnieken te doorzien en waarom deze technieken worden toegepast.

Fraude, uiterst relevant juist voor de accountant

Startdatum: 20 september 2016
Locatie: Vianen
PE-uren: 4
Prijs leden / niet-leden: € 250 / 295

Kent u de actuele wet en regelgeving over fraude, witwassen en corruptie? Herkent u signalen van fraude? Tijdens deze cursus beantwoordt **Marcel Pheijffer** al uw vragen over dit onderwerp.

Het gehele overzicht vindt u op www.nbaopleidingen.nl/fraude

GA TOCH UBBELEN!

UIT DE DATAVERWERKING NAAR ADVIES EN BEGELEIDING

De accountancy verkeert in een hybride tijd. We dealen met facturen die in verschillende vormen worden aangediend; papier, pdf en e-factuur. Hoe voorkom je dat je als accountant voornamelijk bezig bent met gegevens verzamelen en aanvullen, terwijl de klant steeds meer persoonlijke begeleiding verwacht? Wij gingen op zoek naar een efficiënte wijze om een rommelige tijd te overbruggen.

De kwartaal aangifte vormt nog steeds een grote belasting voor de kleine ondernemer. Hij draagt een grote verantwoordelijkheid om al zijn papieren en digitale (inkoop)facturen in alle volledigheid bij de accountant aan te leveren. En dan hebben we het nog niet over de stapel bonnetjes die in zijn portemonnee blijven zitten. Vele accountants hebben tegenwoordig nagenoeg alle dagboeken gekoppeld, behalve het inkoopdagboek. Hoewel een groot aantal kantoren een Scan & Herken oplossing in hun proces geïntegreerd hebben, komt bij velen de klant nog steeds langs met de "schoenendoos" vol

papieren. Hierdoor is het gros van de accountants nog steeds veel tijd kwijt aan het controleren, corrigeren en aanvullen van gegevens. Hier is een oplossing voor bedacht; de e-factuur

E-factuur

De e-factuur -een xml bestand waarin alle elementen van de factuur in gestructureerde code zijn opgenomen- maakt het mogelijk om de invoer van gegevens te automatiseren. De Universal Business Language (UBL) is de meest voorkomende code-taal waarin deze gegevens zijn geschreven. Software partijen door heel Nederland en zelfs de overheid heeft de UBL als standaard gekozen. Dit maakt de overstap naar UBL een veilige keuze. Echter, de adoptie van de e-factuur verloopt traag. Steeds meer klanten versturen hun (inkoop)facturen juist in pdf-vorm per mail en denken daarmee te 'automatiseren', maar met deze aanpak behaal je niet het meeste rendement. Want een PDF factuur verschilt in wezen niet veel van een papieren factuur. Voormalig accountant en oprichter van go2UBL Rob Tolstra, realiseerde zich dat de transformatie van papier en pdf naar e-factuur tijd gaat kosten en dat er een tussenoplossing moest komen.

Expertise

Tolstra: 'De moderne klant wil dagelijks geïnformeerd worden over hoe het financieel met hem gaat. Hij zit met vragen als: "Wat heb ik nu te vorderen?" "Wat heb ik nu te betalen?" en "Wat is nu mijn bankstand?". De klant komt alleen niet elke dag zijn inkoopfacturen bij de accountant afleveren. Als accountant wil je je klant ook in het nu kunnen monitoren om vervolgens je expertise aan te tonen. Veel boekhouders vragen hun klanten niet hoe het komt dat zijn onderneming minder omzet dan een concurrerende onderneming en of hij in de gaten heeft dat zijn huisvesting relatief hoog is. Om de moderne klant van dienst te kunnen zijn, moet de accountant niet meer bezig zijn met het overtuiken van data, maar moet hij zijn tijd gebruiken om de data te interpreteren. Voor gemak en expertise betaalt de klant namelijk graag.'

Zekerheid

Tolstra ging op zoek naar een manier om de accountant te ontzorgen, zodat hij op zijn beurt zijn klant kan ontzorgen: 'Een accountant heeft drie werkpeilers: 1. volledigheid 2. juistheid en 3. tijdigheid. Als hij die drie punten waarborgt, kan hij zijn klant zo goed mogelijk informeren over hoe het financieel met hem gaat. Als één van die drie niet gewaarborgd is, kan hij geen zekerheid verschaffen. Scan & Herken software garandeert geen 100% volledigheid en de juistheid evenaart de 100% bij

lange na niet. Het is niet geworden wat we ervan gehoopt hadden. Dat frustreerde mij. Ik begon me af te vragen hoe we al die gegevens konden kanaliseren, zonder dat de accountant zelf zijn werkproces hoeft aan te passen. Zo kwam ik op go2UBL.'

go2UBL

Tolstra vervolgt: 'go2UBL heeft een app ontwikkeld, waarmee de klant zijn bonnetjes kan ubbelen: hij selecteert zijn onderneming, maakt een foto van de bon of factuur en de app verstuurt deze naar UBL, die converteert de foto naar een e-factuur en zet de bon in het overzicht van het boekhoudprogramma van de accountant. (Inkoop)facturen kunnen op allerlei manieren bij ons aangeleverd worden, dus ook per mail of post. Zolang de bon leesbaar is, kunnen we deze verwerken. Omdat we gekoppeld zijn aan de Kamer van Koophandel, tackelen we spookfacturen en heeft zowel de accountant als de klant direct inzage. Zo kan de accountant zich bezig houden met advies, wie zijn klant ook is. Of de klant nu een moderne ondernemer is die alles op zijn telefoon wil doen of een zestiger is die zich waarschijnlijk nooit in een e-factuur zal willen verdiepen, de accountant kan analyseren, adviseren en zekerheid bieden. Al dit gemak noemen wij ubbelen. go2UBL garandeert namelijk 100% volledigheid en de e-factuur evenaart de 100% juistheid.'

Flexibel

Friso de Jong volgt de technologische, maatschappelijke en wettelijke ontwikkelingen met betrekking tot e-facturatie op de voet. Hij betoogt dat go2UBL op flexibele wijze een mooie overbrugging vormt: 'In essentie levert de aanpak van go2UBL op dat de ontvanger (in dit geval de accountant) maximaal kan profiteren van de voordelen van UBL zonder dat verzender (de klant) wordt gedwongen om formaat-aanpassingen te doen. Tegelijkertijd kan de verzender maximaal profiteren van de voordelen van het formaat van zijn voorkeur.'

Snelle implementatie

Zijn we onderhand niet software moe? Tolstra legt uit: 'Wat accountants gewend zijn is dat de imple-

mentatie van nieuwe software veel tijd in beslag neemt en dat ze dan ook een ander werkproces moeten aanleren. Wij gaan anders te werk. Implementatietijd en -kosten hebben we niet, je kunt je aanmelden en tien minuten later kun je ermee aan de slag. Inmiddels werken de meest gerenommeerde boekhoudprogramma's met UBL. Het lijkt nu nog een utopie, maar als alle ondernemers in de toekomst zijn overgestapt op e-facturatie, hebben wij minder werk. Maar dan hebben we het nog steeds niet gehad over de bonnetjes.'

Klappen opvangen

In deze veranderlijke tijd kan het vermoeiend, bewerkelijk en onoverzichtelijk zijn om via drie verschillende kanalen te werken en constant op nieuwe programma's over te moeten stappen. go2UBL vangt deze klappen in wezen op. Wij zijn erover uit. Ga toch ubbelen.

14

BELONINGSONDERZOEK

De accountancy ondervond de afgelopen jaren de gevolgen van de economische crisis. Salarissen stegen minder dan voorheen en daalden soms zelfs. De resultaten van het Accountancy Beloningsonderzoek 2015 wijzen er op dat de weg omhoog weer in zicht is.

Nu de economische recessie goeddeels lijkt bedwongen investeren bedrijven weer volop en dat leidt tot meer behoefte aan accountants en andere financieel specialisten, een trend die wordt bevestigd door diverse partijen op het gebied van interimmanagement en werving & selectie.

Voor accountantskantoren speelt daarnaast mee dat door de verbeteringslag in de accountantscontrole per controle meer uren moeten worden besteed en er dus meer mensen worden ingezet. Daardoor wordt de krapte op personeelsgebied nog extra versterkt.

De in het Beloningsonderzoek 2015 naar voren komende salarisontwikkelingen en -verwachtingen sluiten aan bij het algemene beeld van voorzichtig herstel. Maar toch is het beeld hier en daar wisselend.

Als gekeken wordt naar salarissen per functieniveau in het openbaar beroep lijkt de beloning van assistenten iets gestegen. De salarissen van controleleiders en managers bleven daarentegen gelijk of daalden licht. Senior managers gaan er wel iets op vooruit, maar op director-niveau is het beeld weer wisselend. Toch betekent dit wisselende beeld een licht herstel vergeleken met de voorgaande jaren.

Echt verbeterd is het beeld als niet alleen per functieniveau wordt gekeken maar naar de salarisontwikkeling en -verwachting van de individuele accountants. Daarin is dus naast de beloning per functie ook de individuele carrièreontwikkeling verdisconteerd. De aantrekende economie blijkt zich dan via ruimere doorstroombmogelijkheden te vertalen in een hogere gemiddelde salarisstijging dan in de afgelopen jaren het geval was. Terwijl openbaar accountants over 2013-2014 (inclusief studenten) nog gemiddeld 3,1 procent inkomensvoortgang noteerden, was dat in 2014-2015 gestegen naar 5,9 procent.

Een misschien nog sterker teken van terugkerend optimisme zijn de hoger gespannen toekomstverwachtingen. AA's in het openbaar beroep verwachten de komende vijf jaar 9,6 procent in salaris te stijgen. RA's verwachten gemiddeld met zelfs 20,9 procent vooruit te gaan. Vorig jaar was dat nog respectievelijk 8,5 en 14,9 procent.

SALARISSTIJGING EN -VERWACHTING

	Salarisstijging 2014-2015 (2013-2014)	Salarisverwachting komende vijf jaar 2015 (2014)
Openbaar accountants	5,9% (3,2%)	26,4% (21,2%)
Intern accountants	4,1% (3,8%)	15,6% (12,2%)
Overheidsaccountants	1,7% (1,9%)	10,8% (7,7%)
Bedrijfsleven	4,5% (3,3%)	15,4% (12,3%)

Afgaande op de salarisontwikkeling en de verwachtingen lijkt de economische crisis voor accountants voorzichtig ten einde. Het optimisme neemt toe. Dit geldt evenzeer voor de niet-openbare respondentgroepen.

Hét boekhoudpakket gemaakt op Texel.

Makkelijk boekhouden *zonder gedoe.*

32,⁵⁰

PER MAAND

Ruim 3.000 accountants- en administratiekantoren werken al met SnelStart. Waarom? Ondernemers houden graag controle over hun eigen boekhouding, maar hebben **behoefte aan uw advies**. Met het pakket SnelStart Accountant kunt u dat bieden. Veilig én voordelig in de ☁

www.snelstart.nl/accountant

COLOFON

Trends in Accountancy is een uitgave van Accountant, het magazine van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

NBA

Antonio Vivaldistraat 2-8
Postbus 7984, 1008 AD Amsterdam
Telefoon: 020 301 03 01
E-mail: nba@nba.nl
Internet: www.nba.nl

Redactie

Redactie Accountant/Accountant.nl
Telefoon: 020 301 03 68
E-mail: redactie@accountant.nl
Internet: www.accountant.nl

Tekst

Ronald Bruins
Henk Vlaming
Erwin Breij

Beeld

Shutterstock

Vormgeving

Verheul Content en Creatie
Alphen aan den Rijn, www.vrhl.nl

Advertenties

Elma Media BV
Postbus 18
1720 AA Broek op Langendijk
Contactpersoon: Rob Stavenuiter,
telefoon 0226-331638, e-mail
r.stavenuiter.nl

Drukkerij

Senefelder Misset Doetinchem

© 2016 NBA

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere methode dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Op alle aanbiedingen, offertes en overeenkomsten van NBA zijn van toepassing de voorwaarden welke zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam. Accountant bevat informatie en wenken, die met de meeste zorgvuldigheid zijn samengesteld. NBA en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor mogelijke gevolgen die zouden kunnen voortvloeien uit het gebruik van de in deze uitgave opgenomen informatie en wenken.

ADVERTEERDERSINDEX

Management Kompasgroep BV, pagina 2

Rousch Breda, pagina 6.

CaseWare, pagina 13

Radar Software, pagina 14

MKB Cursus & Training, pagina 21

Elsevier Nextens, pagina 22

King Business Software, pagina 24
Actuariel Instituut, pagina 24

ESAA Erasmus School of Accounting & Assurance,
pagina 29

NBA, HRA 2016, pagina 41

NIRPA, pagina 42

ADP Nederland, pagina 46

NBA Opleidingen, Fraude, pagina 57

GO2UBL, pagina 58

Snelstart, pagina 63

Bureau Taal, pagina 65

Exact, pagina 66

PE Academy, pagina 68

SYMPOSIUM

DE KRACHT VAN BEGRIJPelijke TAAL

Kansen in het recht en de accountancy

21 JUNI 2016

Wat zijn de mogelijkheden om over ingewikkelde onderwerpen begrijpelijk te communiceren? En wat zijn daarvan de voordelen?

Sprekers

BRYAN GARNER president LawProse, Dallas, Texas

LEENDERT VERHEIJ president Gerechtshof Den Haag

LIESBETH VAN DEN BRINK notaris in Ede

IONICA SMEETS hoogleraar science communication

JAN HOMMEN voormalig CEO KPMG

PAUL KOSTER directeur VEB

FIK MEIJER emeritus hoogleraar oude geschiedenis

RIEUWERD BUITENWERF directeur Nederlands Bijbelgenootschap

BUREAU **[TAAL]**

Meld je aan op symposium.bureautaal.nl

Groei door proactief advies

Het gaat goed bij Joanknecht & Van Zelst: dit Eindhovens accountantskantoor bestaat al 68 jaar en groeit nog steeds. Ze hebben de uitdagingen van de afgelopen jaren het hoofd geboden door vooruit te denken: waar zit de groei? Wat hebben ondernemers nodig?

Volgens Joris van Dijk, die al 12 jaar adviseur is bij Joanknecht & Van Zelst, willen ondernemers gemak als het gaat om hun administratieve onderneming. Tegelijkertijd hebben ze behoefte aan proactief advies.

VOORDEEL VOOR KLANT ÉN ACCOUNTANT

“Als wij zelf administratieve werkzaamheden doen voor klanten, gebeurt dat in Exact Online.” Joris vertelt dat ze ernaar streven zoveel mogelijk van hun klanten in de cloud te laten werken. “Het is trouwens zo dat over het algemeen de kleinere bedrijven – tot 20 man personeel– en jongere ondernemers daar eerder voor open staan.” Natuurlijk heeft werken in de cloud voordelen voor zowel klant als accountant: ze hebben altijd toegang tot actuele gegevens en werken makkelijk samen.

HOE WERK IK EFFICIËNTER?

Door de vele gemakken wordt online samenwerken langzamerhand steeds meer de norm. “Maar”, zegt van Dijk, “er moet wel een

bepaalde behoefte voor zijn. Dus met name als er oude systemen worden gebruikt of als ondernemers vragen hoe ze efficiënter kunnen werken.”

ACTUELE ADVIEZEN

Die aanleiding is er vaker omdat de financiële positie en performance van het bedrijf nu in de gaten wordt gehouden op basis van actuele gegevens, waarin je continu inzicht hebt, en niet op basis van cijfers van een half jaar geleden: “Omdat het over recente cijfers gaat, heb je veel betere gesprekken met de klant. De relevantie voor de ondernemer is ook groter omdat het over de directe toekomst gaat en je hem kunt ondersteunen bij zijn besluitvorming.”

Tom Smits (links) en Joris van Dijk (rechts) van Joanknecht & Van Zelst

SCHERP IN DE GATEN

Maar om wat voor cijfers en gegevens gaat het hier dan? Natuurlijk hangt dat af van het soort bedrijf en de soort oplossing. Collega Tom Smits neemt als voorbeeld twee webshops die met Exact Online Handel werken: “Je signaleert het als een voorraad oploopt of ouder wordt. Bovendien heb je ook inzicht in marges per productgroep, per voorraadartikel – allemaal belangrijke informatie. En als marges veel minder worden, kun je je afvragen waar dat mee te maken heeft. Op basis daarvan ga je in gesprek met de klant.”

TECHNOLOGIE ALS KANS

Handmatig werk verdwijnt dus gedeeltelijk door automatisering; maar deze technologische ontwikkeling biedt juist ook groeimogelijkheden.

Als je er in mee wilt gaan, tenminste. Het heeft Joanknecht & Van Zelst in ieder geval geen windeieren gelegd. En hun klanten ook niet, zegt Smits: “Exact Online is een heel gebruiksvriendelijk pakket, ook ten opzichte van andere pakketten – dat hoor je veel terug. Klanten zijn in het algemeen erg positief over de tijdsbesparingen die ze realiseren. Anderzijds hebben ze veel aan de extra informatie die ze eruit halen, zeker als ze voor branche-specifieke software kiezen.”

WWW.EXACTONLINE.NL

Het gemak van online nascholen

Met PE-Academy volgt u online uw cursussen. U kunt dit overal doen, thuis, op het werk of onderweg, op uw eigen PC, laptop of tablet. Afhankelijk van uw pakketkeuze kunt u 10, 15 of 25 PE-uren per jaar behalen. U kunt deze PE-uren verdelen over 12 maanden. Ontvang nu korting op uw abonnement! Voor meer informatie gaat u naar www.pe-academy.nl.

Gratis cursus proberen?

ga naar www.pe-academy.nl/gratis_cursus

2
uren